

Brassói Lapok

XL. évfolyam

26. szám

Főszerkesztő:

Szele Béla dr.

Szombat

1934. évi február 3

ELŐFIZETÉSI ARAK: Belföldre: postai szétküldéssel havonként 60 lej, postautalványon átutalva, vagy a kiadóhivatal pénztárához befizetve. Aki pénzbeszedő megbízott útján fizet, az beszédési díj címén Brassóban további 2 lej, vidéken 6 lej fizet havonta. — Kézbesítési díj havonként 8 lej. — Külföldre negyedévre 300 lej, félévre 600 lej, egész évre 1200 lej. — Magyarországon negyedévre 12 pengő, félévre 24 pengő, egész évre 48 pengő. — HIRDETESEK díja hirdetési oldalon 5 lej, páros (bal) szövegoldalon 6 lej, páratlan (jobb) szövegoldalon 8 lej négyzetcentiméterenként. Hirdetési díjak előre fizetendők. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Brassó, Károly király-utca 56-58. Telefon-zámok: kiadóhivatal 82., szerkesztőség 83.

MA: LÁSSUK BRASSÓT!

Összeült a parlament

Kerek kilenc és fél hónap múlt el azóta, hogy a parlament utoljára ülésezett. Az 1932. júliusában választott Vajda-féle nemzeti-párti parlament ugyanis a múlt esztendő tavaszán, április 15-ikén, nyári vakációra ment s novemberben, a liberálisok uralomra jutása alkalmával, már csak formailag ült ismét össze egyszer-kétszer, hogy aztán feloszolják. A decemberi választások után új törvényhozó testületet hoztak létre, amelyekben a jelenlegi kormánypárt rendelkezik túlnyomó többséggel, a mandátumoknak több mint nyolcvan százalékával.

A választások és az új parlament mai megnyitása között olyan események történtek, amelyek kivételes jelentőséget adtak a népképviselői szerepének, feladatainak és munkájának. Felülötte fejté Romániában is a szélsőséges önkényuralom sarkánya s kioltotta az ország egyik legfelvilágosultabb szabadlelki államférfiának az életét, személyében, mintegy eltiporva a demokratikus parlamentarizmus eszményeit, s az orgyilkossággal mintegy jelezve, hogy leteríteni szándékozik a demokrácia és parlamentarizmus intézményeit is. Köztudomású, hogy az erőszak diktatúrája nem képes megfélni a parlamenttel s ezt mindenütt, ahol kíméletlen eszközökkel sikerült megkaparintania a hatalmat, vagy minden további nélkül megsemmisítette, vagy kiszorította belőle a lelket.

A bukaresti parlament az érvényben levő választási törvény alapján korántsem a legtekélyesebben fejezi ki a népakaratot, hiszen nem az aránylagos képviselői elv szerint tördik össze. A választójogi törvény annak kedvez, hogy inkább a hivatos politikusok jussanak be az országgyűlésbe. Ennek ellenére, ha nem a teljes és kifogástalan közvetlenség is, de kifejezésre tudja juttatni azokat a szükségleteket, amelyeket az ország népe érez. Ehhez azonban az szükséges, hogy a képviselők tegyék végre félre a politizálás ódi és ugyancsak levitézlett szokásait s a demagóg módszerek helyett álljanak komoly törvényhozási munkának. Azt értjük ezalatt, hogy törvényalkotási tevékenységükkel ne kullogjanak csupa kényszerűségről az élet után, hanem illeszkedjenek bele a mai élet száguldó ütemébe.

Eddig a bukaresti parlamentet a könnyelmű hatáspadást, az egyes pártok közötti vak szócsatározás jellemezte, ami nem szolgált más célt, mint az ugynevezett parasztfogást a — következő választásokra. Az országgyűlés szószéke arra kellett, hogy a többség és ellenzék végeszakadallan módon ócsárolja egymást s kimutassa, hogy nem képes az ország kormányzására, hogy csak átkot jelent s távoznia kell. A parlament, a szó eredeti értelmében, „beszélőde, szavalka” volt, ahol olyan gondtalanul folyt a szószátyárkodás és időpazarlás, mintha a legnyugodtabb és legkellemesebb időket élnék.

Nos, ha maguk a parlamenterek nem akarják megadni végleg a parlamentarizmus sírját, most szakítaniuk kell a multbeli módszerekkel, parlamentit kedélyeskedésekkel és botrányrendezésekkel. Új élettel kell megtölteni a népképviselői tevékenységét. Végét kell vetni a „l'art pour l'art” parlamenti játéknak.

A parlamentarizmus nagyrészt saját hibájából haladik az utóbbi időkben. Csak úgy támadhat új életre, ha ténylegesen népszerű törvényhozással, odaadó munkával új alapot, új támaszt szerez magának a legszélesebb néptömegekben. Ez az egyetlen lehetséges annak, hogy elhárítsa, visszaverje azt a kegyelendőséget, amelyet az önkényes parancsuralom hibái keltettek.

A király ünnepélyes szózata az új honatyákhoz

Gyors és hatásos törvényhozást kért a trónbeszéd,

amely bejelentette az általános és végleges konverziót, az adócsökkentést és a Szovjettel való kapcsolatok kifejtését

Lelkesen ünnepelte Tevfik Rüşdy bejt az új parlament

Bukarest, február 2.

A decemberben választott új parlament első ülészaka, amelynek megnyitását a közbejött tragikus események miatt január 10-ről elhalasztották, csütörtökön délelőtt, a szokásos ünnepélyességgel kezdődött. A megnyitást írt ezalkalommal kivételes érdeklődés nyilvánult meg, annyival is inkább, mert a diszülésen jelen volt Tevfik Rüşdy bej török külügyminiszter is.

A megnyitás ünnepsége előtt, déli fél 12 órakor, a patriarkátus templomában „Le-Deum” volt, amelyen a kormány tagjain kívül részt vettek a hatóságok vezetői és az új honatyák nagyrésze.

Pontban déli 12 órakor jelent meg a képviselőházban II. Károly király, aki a Calea Victoriei levő palotából a szokásos fényes kísérettel vonult fel. Az uralkodó megjelenését az ülésteremben összegyűlt képviselők és szenátorok, a magas

egyházi, katonai és polgári hatóságok fejei, a kormány, a diplomáciai kar tagjai, valamint a karzatokat zsúfolásig megtöltő előkelő közönség lelkes éljenzéssel fogadta.

Az ováció elültével a király emelt hangon megkezdte a trónbeszéd felolvasását, amelyet a jelenlevők állva halgattak végig.

A trónbeszéd

— Ebben az ünnepélyes órában, azt hiszem, legelső gondolatunkat Duca Jon volt miniszterelnöknek, a kipróbált államférfinek és felvilágosodott hazafinak

II. KÁROLY

kell szentelnünk. Duca az ország és a trón szolgálatában olyan merénylet áldozatává lett, amelyet az egész román köztudat megbélyegzett. Az állam e kiváló szolgájának nevét örökké becsületben fogja megőrizni Románia politikai története. Kegyelettel és elismeréssel emlékezünk meg róla.

— Az új törvényhozó testületek megnyitása — folytatta ezután az uralkodó — a megfeszített és meggyorsított tevékenység korszakának a kezdetét jelent mindazon kérdések megoldása érdekében, amelyek nyomasztólag hatnak az államéletre s különösen az ország

gazdasági és pénzügyi életére. Ezek a kérdések gyors és határozott megoldást követelnek.

A következőkben a király a fejedelemség egyesülésének 75 éves évfordulójáról emlékezett meg, majd azt a munkaprogramot vázolta, amelyet kormányának a legrövidebb idő alatt meg kell valósítania.

— Az adókönyvitések politikája révén, az államgépezet egyszerűsítésével, a haszontalan és terhes intézmények megszüntetésével, szigorú takarékossgal, a pénzügyi stabilizáció megvédésével, kiegyensúlyozott költségvetésekkel, magánadósságok problémájának teljes és végleges rendezésével, valamint ama intézkedések sorozatának végrehajtásával, amelyek a nemzeti ipar egyszerűsítését és fejlesztését célozzák, kormány

nyom biztosítani fogja a fokozott és eredményos gazdasági tevékenység új-jáéledését.

Ezzel kapcsolatban a trónbeszéd bejelentette azokat a törvényjavaslatokat, amelyeket a kormány a mezőgazdasági, közigazgatási, tanügyi és egyházi élet új-jászervezésére vonatkozólag a parlament elé terjeszteni szándékozik. Majd eképpen folytatódott:

— A békének és nemzetközi egyetértésnek az a politikája, amelyet Románia ösztön és határozottan követ, nem gyengíthetik azt a gondoskodást, amelylyel nemzetvédelmünk megerősítése irányában viseltetnünk kell. A hadsereg szükségleteivel a kormány a lehető leg-élénkebben fog törődni.

A kisebbségekről ezalkalommal nem emlékezett meg külön a trónbeszéd.

Az ország külpolitikája

A trónbeszéd következő fejezetét a király az ország külpolitikájának szentelte:

— Románia külpolitikája a nemzeti egység parancsaihoz fűződik. Ennélfogva nem ismerhet sem változásokat, sem ingadozásokat. Külpolitikánk céljai kettősek: a béke fenntartása és az ország határainak örökre való érinthetlensége. Viszont a megvalósítási módszerek: a szerződések és szövetségek tiszteletben tartása, valamint barátságos kapcsolatok létesítése különbség nélkül minden nemzetel.

— Az elmúlt év lehetővé tette, hogy Románia fontos sikereket könyvelhessen el céljai és a béke megszilárdítása útján. Itt a trónbeszéd a kisanant új szervezettel emelte ki, majd így folytatta: — Az 1933. július 3-án és 4-én Románia

és a Szovjetszövetség között létrejött egyezmény által nem csak, hogy az egész, ma román uralom alatt levő terület mentesül mindenféle háború veszélyétől, hanem ezenkívül Románia és a Szovjetszövetség között olyan helyzet keletkezett, amely megengedi, hogy bizalommal tekintünk a két ország kapcsolatainak jövőben való fejlődése elé.

— Az Ankarában aláírt egyezmény biztosítja a békét és állandó barátságot Törökország és Románia között.

Amikor a király ezt a megállapítást emelt hangon kinyilatkoztatta, az egész ház nagy és lelkes tapsviharra ünnepelte a diplomaták páholyában levő Tevfik Rüşdy bej török külügyminisztert. Az ováció percekig tartott.

A trónbeszéd további része a Balkán

Tessék kivágni és eltenni!

1. sz. SZELVÉNY

a B. L. februári
regény-ajándékára.

1—15-ig sorzámmal ellátott 15 darab februári szelvény és 4 lej befizetése ellenében a B. L. minden példányvásárlója megkapja a B. L. ajándékregénytárának 1934 február havi kötetét. — A szelvények és a 4 lej beszámlázhatóak Bukarestben: a B. L. kiadóhivatalában (Str. Sf. Mina 9), vagy a főbizonyosnál („Cosmopolis”, Calea Griviței 10); Brassóban: a B. L. kiadóhivatalában; mindenütt máshol: a helyi bizományosnál. — Előfizetőnek nem kell a szelvényeket gyűjteniök, a 4 lejt befizetik az előfizetési díjjal egyidejűleg, a könyvet ugyanolyan uton kapják meg, mint az újságot.

félszázat békéjének megszervezésére vonatkozott. Az uralkodó megemlékezett Sándor jugoszláv király és Mariaora királyné tavalyi, ugyancsak Boris bolgár király és Giovanna királyné legutóbbi színeinél látogatásáról, amely bizonyítéka volt annak, hogy a két szomszéd nép tovább kíván haladni a barátság fejlesztése útján.

Külpolitikai fejezetében a trónbeszéd végül a Népszövetség szerepének méltatására tért át.

— Ami a Népszövetséget illeti — mondotta a király — Románia különösen a jelen pillanatban újból kifejezésre juttatja tántoríthatatlan hitét azokban az eszményekben, amelyeket a Liga követ.

Ezután a trónbeszéd eképpen foglalta össze az ország külpolitikai magatartását:

— „Mindig a világ keretében mozogni”, ez az a jelmondat, amely a legyszerencsebben egyeztetési össze annak a szükségességét, hogy az ország hűen tiszteletben tartsa kötelezettségeit azzal a köteleességgel, hogy rendíthetetlenül higgyen jogaiiban.

Az ország türelmetlenül vár...

A trónbeszéd befejezésében az uralkodó hangoztatta, hogy a mai helyzet határozott intézkedéseket és gyorsan ható megoldásokat kíván, hogy elérkezett a tettek ideje, mert az ország türelmetlenül, haladéktalan megvalósításokra vár. — Kevesebb, de szigorúan végrehajtott törvény, szorosra fogott gazdálkodás, párhuzamosan a megfeszített munkával és fegyelmel — ezek azok a módszerek, amelyek révén legbiztosabban el lehet érni az ország gazdasági újjáépítését és tökéletes konszolidálását.

Ezzel a király jó munkát kívánt az új törvényhozó testületeknek s azok első ülésüket megnyitottnak nyilvánította.

A trónbeszéd végetértével az új honatyák és a megnyitott ülés nagyszámú résztvevői újból hosszasan ünnepelték az uralkodót, aki ezután kíséretével visszavert a palotába. Az utvonalon hatalmas közönség helyezkedett el s éljenezte az elvonuló államfőt.

Duca emlékére

Délután négy órakor egy a képviselőház, mint a szenátus ismét összeült, hogy Duca emlékének áldozzon. Ezen az emlékülésen minden pártvezér nagyobb beszédben méltatta a meggyilkolt államférfit, szellemi nagyságát és érdemeit. Ezután a szenátusi többség tagjai is a képviselőházba vonultak, ahol többségi értekezletet tartottak Bratianu Dinu elnöke alatt.

A parlament mindkét testülete pénteken kezdi meg érdemleges ülését az igazolási vitával.

SAVEANU LESZ A KÉPVISELŐHÁZ S LEONTE MOLDOVANU A SENÁTUS ELNÖKE

Az igazolási vita előreláthatólag a jövő hét végéig, legjobb esetben közepéig fog tartani. Ennek lezajlása után kerül sor a két törvényhozó testület tisztikarának megválasztására.

A képviselőház elnökévé a többség Saveanu volt minisztert, a szenátus elnökévé pedig Leonte Moldovanut, a liberális-párt állandó választmányának egyik vezető-tagját választotta. Előbb egy volt, hogy Sassu lesz a szenátusi elnök, kereskedelemügyi miniszterként történt kinevezése után azonban Tatarescu miniszterelnök az Adeverul szerint Nistor bukovinai miniszternek ajánlotta fel ezt a tisztséget, aki az ajánlathoz hozzá is járult. Bratianu Dinu pártelnök közbelépésére viszont tegnap megváltoztatták ezt a megállapodást, amennyiben egy határozat, hogy Leonte Moldovanut választják meg szenátusi elnöknek.

Az ellenséges parlament elől — a közvéleményhez

Daladier kormánya nem a parlamentnek, hanem a francia nemzetnek mutatkozik be

Leon Blum a szocialistáknak követeli a hatalmat
Igaz-e, hogy Daladier Hitlerhez készül?

Páris, február 2

A Daladier-kormány, amelyet a francia sajtó tulságosan is hűvösen és bizalmatlanul fogadott, kedden mutatkozik be a parlament előtt. Ez a bemutatkozás azonban egészen szokatlan lesz a parlamentáriszmus történetében. Régi hagyomány ugyanis, hogy az új kormány mindig programot ad a törvényhozó szervek képviselői előtt s Daladier most ezt a hagyományt borítja fel, amikor bemutatkozó beszédét nem a parlament előtt mondja el, hanem az egyik francia rádióadóállomás hullámain közli a francia nemzettel.

A francia politikai körökben óriási szenzációnak tekintik Daladiert ezt a „forradalmi” újítását és nagy érdeklődéssel várják a szombaton elmondandó beszédét. Ez lesz az első eset Franciaországban arra, hogy az újonnan alakult kormány a bemutatkozás és a programadás tekintetében mellőzi a parlament hagyományos fórumát.

A bizalmatlanság a Daladier-kormány iránt valamit engedett, mert a kormány a Stavisky ügyben hozott — illetőleg kilátásba helyezett — erőes intézkedései révén valószínűleg megerősödik a keddi ülésig és kiállja az interpellációk pergőtűzét.

A kamara keddi ülése — amint az előkészületekből megítélhető — nagyon viharosnak ígérkezik. A politikai pártok részéről már eddig is 12 interpellációt jegyeztek elő s Daladiertnek fellelnie kell a kormány általános politikai célkitűzéseit és összetételét felől.

A jelentések szerint nagy érdeklődéssel várják Leon Blum szocialista vezér interpellációját, aki arra vonatkozólag intéz kérdést Daladiertnek, igaz-e, hogy Berlinbe akar menni és érintkezést szándékozik keresni Hitlerrel?

Az interpelláció egészen biztosan nagyon erőes hangú lesz és kinos helyzetbe igyekszik majd hozni a Chautemps gyászos örökségét átvevő Daladiert. A szocialista párt ugyanis tegnap kiáltványt intézett a néphez s ebben hangos kifejezést adva afölötti elégedetlenségének, hogy Lebrun elnök Daladiert bízta meg a kormányalakítással, a hatalmat egyenesen a szocialista párt számára követeli.

Staviskyt kihantolják?

Stavisky özvegye a napokban azzal a kéréssel fordult a bayonnei ügyészséghez, adjon engedélyt arra, hogy férjének Chamoniában nyugvó holttestét kihantolathassa és Párisban helyezhesse örök nyugalomra. A francia sajtó biztosra ve-

szi, hogy az özvegy kérését a hatóságok teljesítik.

A mindennapi bankbotrány

A Stavisky-féle szélhámosságok ki pattanása óta alig telt el nap, amelynek ne lett volna meg az újabb pénzügyi botránya. Mára azt jelentik, hogy a legújabb óriási visszaélések színhelye Bar le Duc ahol az ipari és mezőgazdasági szövetkezetnél olyan bűnös gazdálkodás folyt hogy az több millió frank kárt okozott. A jelentések szerint ebben a súlyos visszaélésben Maurot bankár a főbűnös, akinél kihallgatását a hatóságok már el is rendelték.

Az Agence Economique et Financière értesülése szerint Tardieu volt miniszterelnök alkotmányreformot sürget a francia belpolitikai élet egészséges mederbe való terelésére. Tardieu-nek a kívánsága, hogy a parlament hatáskörét szűkítsék meg, mert a törvényhozó szerveknek biztosított önkormányzat szinte teljesen megbénította a végrehajtó hatalmat.

Tardieu az alkotmányreformmal a diktatura útjait szeretné egyengetni, mert a kormánynak sokkal nagyobb hatáskört akar biztosítani, mint amilyen ma van.

Dollfuss még Suvich olasz külügyi államtitkár előtt ellátogat Budapestre

Bécs, február 2

A napokban adtunk hírt arról, hogy Suvich olasz külügyi államtitkár, a fasiszta kormány külügyminiszteriumának vezetője, bécsi látogatása után, Budapestre utazik. Az olasz külügyi államtitkár, előreláthatólag, február 14-én érkezik Budapestre.

Előtte azonban másik látogatás zajlik le Budapesten. Dollfuss osztrák kancellár arról értesítette a magyar kormányt, hogy február első napjaiban, valószínűleg február 7-én Budapestre érkezik.

Ekkor adja vissza Gömbös magyar miniszterelnök bécsi látogatását.

A bécsi lapok úgy tudják Dollfuss pesti útjával kapcsolatban, hogy az nem csupán udvariassági aktus lesz, hanem elsősorban arra szolgál, hogy a két ország barátságos viszonyát megerősítse. A

Dollfuss-kormányhoz közelálló keresztény-szocialista Reichspost pedig azt írja, hogy Dollfuss tanácskozásait a magyar politikai élet vezetőivel a legutolsó napok terrorselekményei tették szükségessé. Egyébként nem is valószínűtlen, hogy Dollfuss a német külpolitika irányában elhajlott magyar tényezőket arra az esetre akarja megnyerni, ha Ausztria — megunva a náci terror — valóban a Népszövetség elé megy védelemért.

Suvich és Dollfuss utazása és más külföldi politikai látogatása folytán Budapest most a nemzetközi érdeklődés középpontjába kerül. Budapesten egyébként éppen mértékadó osztrák forrásból úgy tudják, hogy Dollfuss nemcsak kereskedelmi problémák elintézésére, de közép-európai politikai kérdések megvitatására is tárgyalásokat fog folytatni a magyar kormány tagjaival.

nyomdapezető nem tudott elhelyezkedni Gherman dr-t egyébként már az ügyvédi kamara dékánja is utasította, hogy tegyen eleget Zoor jogos kérésének.

Amikor Zoor ezuttal ismét követelt Ghermantól a szolgálati bizonyítvány kiadását, az ügyvéd előbb szidalmazni, az után pedig öklözni kezdte a nyomdapezetőt, aki azonképpen tettlegességgel válaszolt. Az öklözés hamarosan elkeseredett verekedéssé fajult, mignem a folyosóról tartózkodó tanúk és Draghiciu rendőrigazgató véget nem vetettek az épület törvényszéki jelenetnek. A rendőrigazgató bekísértette a rendőrségre a verekedő két hősét s jegyzőkönyvet vettett fel a botrányos esetről.

A huzavonának tehát újabb folytatása lesz.

— Asztma és szívbetege, mell- és tüdőbaj, görvély- és angolkór, pajzsmirigynagyobodás és golyvaképződés eseteiben a természetes „Ferenc József” keserűviz a gyomor és belek működését kitűnően szabályozza.

Három hónapot kapott, mert ügyvédnek adta ki magát

Déva, február 2.

Schlesinger László, a közeli Tompa községből származó fiatal ember, körülbelül egy évvel ezelőtt ügyvéd gyanánt tűnt fel a városban és mondhatni átszélhámoskodta az 1933 évet. Ügyeket vállalt, e járt a hatóságoknál és bíróságoknál, előlegeket szedett fel és így tovább. Szélhámoságainak területe Piski és Déva környéke voltak.

Az ügyvédi kamara tudomást szerzett a dologról és feljelentést tett ellene, kitiltották a törvényszék épületéből is, az ügyvéd azonban nem gondolta meg magát és továbbra is viselte az ügyvédi címet ügyfeleket szerezve, ahol csak lehetett. Újabb feljelentések is történtek, míg végül a dévai törvényszék elé került az ügy, amely a tegnap megtartott tárgyaláson három hónapi fogházbüntetéssel sújtotta. Schlesinger különben nem is tagadta a vádat és töredelmesen beismerte, hogy jogtalanul ügyvédnek adta ki magát, mert pénz volt szüksége.

Ökölpárba a kolozsvári törvényszék folyosóján

Gherman Traian ügyvéd nem éppen iestszelős szereplése az igazság szolgálatában

Kolozsvár, február 2.

Botrányos verekedés színhelye volt csütörtökön délelőtt a kolozsvári törvényszék folyosója. Gherman Traian dr. ügyvéd heves szóváltásba keveredett, majd ökölre ment Zoor Viktor volt nyomdai üzemvezetővel s a dulakodókat a jelenlevők, élükön Draghiciu rendőrigazgatóval, csak nehezen tudták szétválasztani.

A nyilvános hajbakapás okai mintegy két évvel ezelőttre nyulnak vissza, amikor Gherman dr. még igazgatója volt a telekkönyvi nyomdának. Ebben a minőségében önkényesen felmondott a nyomda több, nagybárra kisebbségi alkalmazottjának, hogy a maga embereit állíthassa be. Az

elbocsátottak nem hagyták annyiba a dolgot, bírósághoz fordultak a jogtalan felmondás miatt s perüket minden fórumon meg is nyerték. A bíróság megítélte követelésüket a telekkönyvi nyomda terhére, amely viszont Gherman dr.-ra hárította az anyagi felelősséget, aki mindenképpen igyekezett kibujni a fizetés alól. Eljárása miatt Ghermant hírlapi támadások is érték s ezek egyikével kapcsolatban volt most sajtópere a törvényszéken. Tanuként szerepelt persze Zoor is, aki felhasználta az alkalmat, hogy találkozik az ügyvéddel s újólág kérte, adja ki neki szolgálati igazolványát, amit mindeddig bosszúból megtagadott, aminek hiányában viszont a

Felszerelésen kezdődik a leszerelés

Angol és olasz „leszerelési” tervek ostromolják a francia álláspontot

A leszerelés kérdése tulajdonképpen felszerelési lehetőséggé vált

Anglia 300 ezer főnyi sorkatonaságot engedélyez Németországnak s megtüri a rohamosztagekat is

Róma, február 2.

A szövényes diplomáciai játék, amely a leszerelés kérdése körül évek óta, pontosabban a világháború befejezése óta folyik, most két újabb leszerelési tervet eredményezett. Az egyiket Anglia, a másikat Olaszország dobta „piacra”. Szinte előre biztosra lehet venni, hogy ezek a leszerelési tervezetek is elődjük sorsára jutnak és nem lesznek jók egyébre, mint hogy eltakarják és elfeledtessék az összes államokban örökletes iramban folyó fegyverkezést. A tervezetők maguk is mint ha tisztában lennének ezzel, mert a javaslatok jórésze nem is annyira a leszerelést, mint a fegyverkezés mértékét akarja szabályozni. Elsősorban a német fegyverkezés megállapításáról van szó, amely a Hitler-uralom egyenjogúsági követeléseitől állandóan napirenden van.

AZ OLASZ TERVEZET

Az olasz leszerelési tervezet ugyanaz, a melyet Mussolini még január 3-án a Rómába látogatott Sir John Simon angol külügyminiszternek átadott, de csak most került nyilvánosságra.

Az olasz javaslat először is leszögezi, hogy az olasz kormány meggyőződése szerint a leszerelés ügye valósággal holtpont-ra jutott és már-már ott tart a dolog, hogy a kérdés megoldhatatlannak látszik. Éppen ezért változtatni kell az eljárásról, a melyet a nagyhatalmak eddig a leszerelési kérdésben követtek. A leszerelés és a fegyverkezési egyenjogúság kérdését teljesen külön kell választani.

De — hangzik tovább Mussolini véleménye — Németország egyenjogúsági követelése nem is okoznak olyan nagy bajt, hiszen Németország csupán védelmi fegyverekre kér engedélyt. Németország már régen leszerelt, tehát bajos dolog befolyásolni a leszerelésre. Ehelyett a jelenleg felfegyverzett nagyhatalmaknak kell dönteniük és létrehozniuk a leszerelési szabályzatot. Elsősorban a vegyi háborút kellene tiltani, továbbá a polgári lakosság bombázását. Korlátozni kellene azonfelül az egyes államok hadi kiadásait.

A német kívánságok teljesítésének — folytatja Mussolini — alapvető ellenértéke lehetne, ha Németország visszatérne Genf-be a Népszövetségbe.

Az olasz tervezet ezután foglalkozik a fegyverkezésnek az egyes államok között elosztandó számarányaival, körülbelül azon az alapon, mint MacDonald angol miniszterelnök ismeretes korábbi tervezte. A hangsúly azonban — buzsa alá Mussolini — az elvi megoldásokon lenne. Ebből a célból össze kellene hívni az összes érdekelt nagyhatalmak értekezletét.

ANGLIA BELENYUGSZIK 300 EZRES NÉMET HADSEREGBE

Bizonyára nem véletlenül, az olasz javaslatlaltal egyidőben hozták nyilvánosságra Londonban az új angol leszerelési tervet is. Ebben az angol kormány hangsúlyozza, hogy az egyenjogúság elve (a melyet Németország hangoztat) semmivel sem kisebb jelentőségű, mint a biztonsági elv, (amely viszont Franciaország vészóparipája). Ennélfogva javasolja, hogy a németeknek tegyenek engedményeket és engedélyezzék nekik a jelenlegi 100 ezer főnyi birodalmi véderő helyett 300 ezer főből álló sorkatonaság tartását.

Ami a nemzetiszocialista rohamosztagekat illeti, amelyek ha nem is rendes sorkatonaság, de köztudomás szerint katonai jellegű alakulatok, az angol kormánynak az a véleménye, hogy ezeket „ellenőrizték”. — teszi hozzá a jegyzék — voltaképpen elegendő, ha a német kormány

ebben a tekintetben megnyugtató kijelentéseket tesz.

Mint ebből a csavaros szövegezésből látható, Anglia erős jóakaratot mutat a német fegyverkezés iránt és nem akarja ki-méltelen ellenőrzéssel utját állni a katonai célokra is felhasználható rohamosztagek tartásának.

Az angol javaslat ezután Németországnak, Magyarországnak, Bulgáriának és Ausztriának — vagyis a világháborúban legyőzött és a békeszerződések által leszerelésre kárhoztatott országoknak engedélyezni akarja a 15.5 centiméteres átmérőjű mozgóágyakkal való felszerelést. Ami a nagyobb kaliberű ágyukat illeti, azokat az összes nagyhatalmak tíz éven belül kötelesek lennének megsemmisíteni.

Ha a légi haderő leszerelésének kérdésében a hatalmak közt megindítandó tárgyalások nem végződnenek egyezséggel, úgy Anglia azt javasolja, hogy minden

államnak legyen joga bizonyos légi haderőt felállítani, amelynek nagyságát kölcsönösen megállapítanak s amelyet 8 év alatt építenének meg.

Az egész leszerelési egyezményt tízévi időre kötnék meg.

Bármilyen óvatos diplomáciai nyelven fogalmazták is meg ezt a két tervezetet, annyi az első pillantásra kiviláglik belőlük, hogy Anglia és Olaszország engedményekre szánták el magukat a háborúban legyőzött államok, elsősorban Németország javára a fegyverkezés terén. Olyan álláspontot foglaltak el, szinte tüntető módon egyidőben közzétett javaslatukban, amelyet Franciaország aligha tesz magáévá. Míg azonban a győztes, arannyal telt és legjobban felfegyverzett Franciaország továbbra is meg akarja őrizni hatalmi felsőbbbségét egész Európában, két egykori szövetségese, Anglia és Olaszország nyilván szívesen látná, ha az európai hatalmi viszonyok jobban egyensúlyozódna és

Eliogták az amerikai ember-rablók bandafőnökét

Allitól a Lindbergh-babyt is a lefűlelt Shankey bandája rabolta el és gyilkolta meg

Newyork, február 2.

A newyorki rendőrségnek óriási szenzációja van: elfogták *Werne Shankey*-t, a hírhedt banditát, a newyorki alvilág egyik legfélelmetesebb alakját. Shankey lelkiismeretén több emberrablás és nagyösszegű zsarolás szárad, amióta a közönséges büntényekkel szakított és a tehetséges emberek elrablására specializálta magát és segítőitársait.

Shankey egészen biztonságban érezte magát. Egy borbélyüzletben hozatta rendbe borotvas ábrázatát, amikor a detektívek serege rajtaütött és megbilincselte. A rendőrség rövidesen kinyomozta

Shankey buvóhelyét is és ottan alapos házkutatást tartott. Ennek szenzációs eredménye volt: rengeteg terhelő bizonyítékot találtak Shankey sötét üzelmeire s ha igaz, találtak olyan feljegyzéseket, a melyekből arra lehet következtetni, hogy Shankey bandája volt az, amely *Lindbergh* ezredes elsőszülött gyermekét annak idején elrabolta és meggyilkolta.

A newyorki büntető hatóságok most abban reménykednek, hogy Shankey letartóztatásával nemcsak egy mindenre elszánt büntözöketet robbantottak széjjel, hanem egész sereg régi, sötét büntény történetére is világosságot deríthetnek.

Nemzeti gyásszal bucsuzik Oroszország a lezuhanant és szörnyethalt sztratoszféra-repülőktől

A három merész tudós utolsó üzenete a zuhanó léghajóról

Moszkva, február 2.

A 20600 méter magasságból lezuhanant orosz sztratoszférarepülők ügyében a Szovjet légügyi hatóságai most folytatják a vizsgálatot. Megerősítették a hírt, hogy a légömb aluminiumgondoláját Kosztocsnika község közelében fedezték fel és mindhárom repülőt — *Vaszenkot*, *Fedoszejenkot* és *Usziszint* — holtan találták a gondolában. Miután az összes műszerek összevázoltak, a 20 ezer méteren felüli magasságban tett tudományos megfigyelések is kárba veszttek.

A vizsgálat még nem fejeződött be s így még nem jelentették hivatalosan, hogyan és milyen okból történt a szerencsétlenség. Közben megérkezett egy Memel környéki rádióamatőr értesítése, aki későülékén kísérletezve, felfogta a zuhanó légostromlók utolsó, szinte a tulvilágról küldött üzenetét.

A rádióamatőr a következő szikratáviratot fogta fel:

— Halló, halló! Itt a sztratoszférarepülőgömb beszél... közöljük, hogy csapadék következtében igen vastag jégréteg fedte be az egész léghajót... helyzetünk reménytelen...

Itt az üzenet félbeszakadt. A rádióamatőr várt és nemsokára újabb hangok szűrődtek át a világűrbe. De már csak egyetlen szót hallott:

— Zuhanunk...

Ezután a repülők elnémultak és a rádióamatőr a továbbiakat csak a lapokból tudta meg, amelyek közölték a légömb lezuhanását és a három merész tudós halálát.

A Szovjet a nemzet halottjainak tekintet a sztratoszférarepülőket és óriási gyászpompával, az egész ország részvételével temették el őket.

Franciaország hatalmi köre korlátozódna. Anélkül, hogy akár Anglia, akár Olaszország Franciaország mellől véglegesen a német szövetségbe pártolnának át, valamennyire mégis át akarják alakítani az erőviszonyokat. Ez a két jegyzéknomás Franciaországra, új európai egyensúly létesítésének célzatával, Olaszország és Anglia olyan Európát szeretnének látni, amelyben Franciaország nem lenne annyira korlátlan ur, mint ma.

Franciaország tartózkodóan viselkedik

Párisi jelentés szerint francia hivatalos körök a legnagyobb tartózkodással viselkednek az angol és olasz javaslat iránt s egyelőre csak annyit mondanak, hogy a tervezeteket az illetékes szakminisztériumok beható tanulmányozásának fogják alávetni. A *Petit Parisien* szerint megegyezés csak akkor remélhető és tárgyalásokat csak akkor lehet indítani, ha Németország előbb visszatér Genf-be, a leszerelési értekezletre és a Népszövetségbe. Franciaország és Anglia — úgy mond — elvi álláspontja között a leszerelés dolgában nincs ellentét, de igen hatalmasak az eltérések a részletkérdésekben.

A lap — több más lappal egyetemben — kihangsúlyozza, hogy Franciaország semmiesetre sem mehet bele a német rohamosztagek fenntartásába. Emlékeztet, hogy Franciaország már a Népszövetség előtt felvetette a kérdést és kijelentette, hogy ezek a rohamosztagek nem egyebek burkolt katonaságnál.

Az angol lapok viszont örömmel üdvözlék a tervezetet és azt írják, hogy ha ez az utolsó kísérlet sem sikerül az ellentétek összeegyeztetésére, akkor a leszerelés ügye végképp elbukott. Míg egyes lapok csak burkoltan írják „egy-egy nagyhatalmak” felelősségéről, a *Daily Herald* nyíltan Franciaországot nevezi meg, mint kinek nem szabad továbbra is meggátolnia a megegyezést.

A tábla is felmentette a vesztegetéssel vádolt kolozsvári főrabbit

Kolozsvár, február 2.

Glasner Akiba főrabbi, Rosenfeld Mihály, Löffler Mihály, Adler Sámuel, Nagyfaludi Nándor és Léb Miksa megvesztegetési ügye fellebbezés folytán most került a tábla II. szekciójára. A törvényszék annakidején felmentette a vádlottakat, akik a vád szerint Clonja helyettes rendőrkezes 50 ezer lejjelel meg akarták vesztegetni. A megvesztegetés még az emlékezetes gabella-harcok idejébe nyúlik vissza. Glasner annakidején Rosenfeld Mihály társaságában lakásán felkereste Clonja kezesét, akinek 50 ezer lejt adott át azzal, hogy a gabella alól magukat mentesíteni akaró „ellenzék” ellen szigorúan lépjen fel.

Az ügy ma került a tábla elé, amely büncselekmény hiányában a törvényszék felmentő ítéletét helybenhagyta.

Szerencsés számok

Bukarest, február 2.

Az állami osztálysorsjáték csütörtök déli előtti húzásán a következő számokat sorsolták ki nagyobb nyereményekkel:

1 millió lejt nyert — 15.228.
100.000 lejt nyert — 74.419.
50.000 lejt nyert — 13.379.
20.000 lejt nyert — 56.987, 15.984, 11.410, 17.816.
15.000 lejt nyert — 46.391.
12.000 lejt nyert — 15.521, 47.997, 12.296, 11.322, 66.355.

Nagyszámú kisebb nyereményt húztak még ki.

„KÖKERESZT”

Finia Zoltán és

Huszár Emil regénye, a B. L. legközelebbi ajándékkönyve.

Minden olvasónk és előfizetők várja ez a pompás könyvet, amely ajándékregényünk gyöngyszeme lesz.

Egy tollvonás, — amely Erdély gazdasági életébe vág...

TÉLI HADJÁRAT AZ ERDÉLYI KERESKEDELMI ÉS IPARKAMARÁK ELLEN

Erdély nem hajlandó szó nélkül
tűnni a kereskedelmi és iparkama-
rái ellen megindult hajsztát

Arad, február 2.

Arad kereskedői és iparosai, de tud ezen a társadalmi rétegen: egész Arad megdöbbenve és értetlenül áll azzal a mind határozottabb formában megnyilvánuló kormánycélzattal szemben, amelynek célja, hogy kettő kivételével megszünteti az összes kereskedelmi és iparkamarákat. Így többek között a hatvanháromszázötvenéves multtal rendelkező aradi Kamarát is. Takarékosági program, észszerűségi indoklás a címe ennek a célzatnak, azonban a takarékoság elve, az észszerűség ismérvei még a legjobb akarattal sem lelhetők fel benne.

Takarékoskodnunk kell, mondja a kormány: és az ország 71 megyéje számára mindössze 12 iparkamarát kíván engedélyezni a jövőre nézve. A megszüntetendő kamarák névsora is összeállított már, de amint a névsorból kitűnik — a leépítési kampányból előreláthatólag nem sok megtakarítás származik.

Mert mi történt?
Tény és való, hogy számos olyan kereskedelmi kamarája van e pillanatban az országnak, amelynek semmiféle létjogosultsága nincs. Ezeket a kamarákat nem a gazdasági érdekek, de a politika teremtette meg. Érthető lenne, hogy a kormány ezeket a művirág-kamarákat megszünteti, már csak azért is, mert ezek a politikai kreaturák jelentős támogatásban részesülnek, tehát tény és való, hogy az államháztartás kiadásainak csökkentését vonná maga után leépítésük. Ez lenne az elv. Igen ám, de mi a gyakorlat?

Gazdasági életünket, — mint tudjuk — sajnos, nem gazdasági megfontolások, hanem politikai befolyások, politikai szempontok irányítják. A politikának döntő jelentősége van mindarra, ami nálunk gazdasági téren történik. Így történt meg, hogy a kormány nem gazdasági megfontolások alapján szemetelt ki a megszüntetendő kamarákat. Lehet, hogy nem is politikai megfontolások vezették az illetékeseket a halálraosztott kamarák listájának összeállításánál. Ez azonban még érthetlenebbé teszi a dolgot, mert így azután teljesen ok nélküli, indokolatlan a munka, amelyet végeztek.

Arad Kereskedelmi és Iparkamarája 63 esztendeje áll fenn, egyetlen lej kormánytámogatásban nem részesül, a Kamarák Szövetségének kimutatása szerint az ország legaktívabb Kamarája, egy nyolcvanezer lakosú város és egy hatalmas megye fejlett kereskedelmének és haldoklásában is jelentős iparának reprezentánsa. Mindenki meg van elégedve ezzel az intézménnyel, senki kifogással nem élt működése miatt. Hasznos intézmény, produktív intézmény, igazi szakmai érdekképviselő: a szónak egészen tiszta értelmezésében. És ami a fő — egyetlen banijába sem kerül a kormánynak.

A leépítési program — mint jeleztük — kettő kivételével valamennyi erdélyi Kamarát feketelistára tette. Hogy mennyire indokolatlan ez a gesztus, illusztrálhatja talán az aradi Kereskedelmi és Iparkamara példája.

Az aradi példa, amely méltán karakterizálja az egész akciót, tehát megmutatja, hogy nem a takarékosági elv, hanem egészen különös elképzelések irányítják a leépítési munkáját. Arad Kamarája csak egyike — ha a legaktívabbika is, — Erdély nagyserűen prosperáló, önálló költségvetéssel dolgozó, szinte pótolhatatlan munkát végző Kamaráinak. A Regát számos, sokkal jelentékenyebb Kamarája ezzel szemben továbbra is megmarad, jöllehet a mindenkori kormányok ezeken a helyeken bizony — éppen politikai okok miatt, — kénytelenek voltak szubvenciókat folyósítani.

Az erdélyi kereskedelmi kamarák elkövetése csak egyetlen cseppje ugyan a panasztengernek, amely az Erdélyt ért, főképpen gazdasági mellőzések miatt, egyre romboló gazdasági viszonyok felett hullámszik. De ez a csepp izelítőt ad a nagy egész feneketlen keserűségéből.

Erdély számára két kereskedelmi és iparkamarát engedélyezett az új rendszer. A Bánság számára egyet Temesváron. Akkor amikor a Kereskedelmi és Iparkamarák rendszere tulajdonképpen erdélyi társasági élet

tetett át az Ókirályságba, ahol még ma is csak egyike a számos egyéb hasonló érdekképviselői szerveknek.

Erdély számára tehát két kereskedelmi és iparkamara marad meg: A kolozsvári és a brassói. A nagyváradi, a szatmári, az aradi, a dévai és a többi Kamarák megszűnnek. Jöllehet ezek a Kamarák kivétel nélkül önálló, jól felépített költségvetéssel dolgoztak. Hiába, Takarékoskodni kell...

Egészen különös azonban, hogy akkor, amikor egy város, egy megye, egy gazdasági körzet kereskedői és iparosai hajlandók arra, hogy fenntartsanak a maguk számára egy érdekképviselőt, akkor az állam — takarékoskodik. Az erdélyi Kamarákat saját zsebéből tartja fenn a társadalmi osztály, amelynek érdekképviselőt ellátják. Így tehát „takarékoságról” csakis az iparosok és kereskedők zsebének javára lehetne szó.

Ez azonban szempont, amely nálunk nem szokott érvényesülni. A közönség zsebének megkímélése nem szempont mifelénk.

Természetesen, nem is erről van szó ezuttal sem. Ugyanis nem kiadás-megtakarítást, de bevétel-többletet remélnék a Kamarák megszüntetéséből az „illetékesek.” Ezért kell, hogy elpusztuljanak az erdélyi Kamarák. Még akkor is, ha gazdasági érdekeink elleni vétek ezeknek gazdasági életünk arcáról való leborotválása.

Mert gazdasági érdekeink ellen való vétek az erdélyi Kamarák megszüntetése. Az új rendszer egészen lehetetlen helyzeteket terem majd. Hiszen a megmaradó két erdélyi Kamara messze bent van az ország belsejében, távol a határszélektől. Hogyan képviseli hát majd a belföldi érdekek szolgálatában álló két Kamara az importrautált határszéli városok kereskedelmének és iparának érdekeit...?

Képzeliük el, milyen ellentétes édekek kerülnek így egyazon érdekképviselői körbe? Például Nagyváradot és Szatmárt a kolozsvári Kamarához „csatolják”. Kolozsvár „képviseli” majd a két határszéli város érdekeit...

Izgalomban van Érmihályfalva

Öt álarcos ember elrabolta a falu egyik gazdáját

A csendőrségi nyomozásnak eddig semmi eredménye nincsen

Érmihályfalva, február 2.

Érmihályfalva lakosságát rendkívül titokzatos és rejtélyes bűnügy tartja izgalomban kedd óta. A történet, amelyet az alábbiakban ismertetünk, olyan megdöbbentően érdekes, mint bármelyik Wallace-regény első, izgalmas fejezete, amelyben nem történik kevesebb, mint annyi, hogy valaki nyomtalanul eltűnik s nem lehet megállapítani, vajjon bünténynek esett-e áldozatul, vagy pedig más okok miatt vesztett el nyomtalanul.

A titokzatos ügy középpontjában Moca József érmihályfalvai gazdálkodó áll. Ő az, aki hétfő éjszaka Érmihályfalva és Nagyvárad között, Szokoly közelében úgy eltűnt, mintha kámforrá vált volna.

Az történet ugyanis, hogy Roxin Teodor dr. nagyváradi ügyvédnek az érmihályfalvai határban a Barantói-tanyán levő földbirtokáról a birtok kezelője, Roxin két láda sertéshúst akart beküldeni Nagyváradra. A szekér a két ládával együtt hétfő éjszaka indult el a tanyáról Nagyvárad felé. A szekéren a kocison kívül még Moca József érmihályfalvai gazdálkodó is helyet foglalt.

Annyit mindenki tud Érmihályfalván,

hogy Moca a Roxin-birtok szekerén indult el Nagyvárad felé, de hogy mi történt vele utközben, azt egyelőre senki sem sejt. Maga a kocsis sem tudott eddig kielégítő magyarázatot adni arra, hogy hová és merre kallódott el Moca József.

A kocsis mindössze ennyit tud Moca eltűnéséről:

A szekér Szokoly közelében haladt az országúton, amikor Moca valamiért megállította és leszállt a földre. Néhány lépésnyire eltávozott a szekértől s akkor látta a kocsis nagy rémülettel, hogy négy álarcos ember támad a gyanútlan emberre. A kocsis besietett a községbe, hogy segítséget hozzon, de amire visszaértek a színhelyre, már minden csendes volt és sem Mocát, sem pedig támadóit nem találták meg. A sötét éjszakában az öt ember nyomtalanul eltűnt.

A kocsis hazaérkezése után a csendőrségen tett jelentést a gazda eltűnéséről. A csendőrség megindította a nyomozást, de annak eddig semmi eredménye sem volt. Érmihályfalván nagy izgalommal tárgyalják a gazda eltűnését és senki sem tudja megérteni, hogy mi történhetett vele.

Méa mindia a csodarabbi!

A kinevezett vezetőség diktátori intézkedései miatt állandó botrányok vannak a szatmári orthodox zsidó templomban

Derekedés, szónoklatok, röpcédulaosztogatás az istenisztelei alatt

Szatmár, február 2.

A szatmári zsidóságot még mindig állandó izgalomban tartja Teitelbaum Joel a Szatmárra megválasztott nagykárolyi csodarabbi ügye és a hitközség új, a kormány által kinevezett vezetőségének törvénytelen eljárása.

A B. L. már több cikkben foglalkozott az áldatlan állapotokkal, amelyek ma már annyira elmérgesedtek, hogy a templomba is bevonultak és az istentiszteletet rendjét sem tartva tiszteletben, hangos botrányokban robbannak ki.

Grünwald Lázárnak, a szatmári zsidó hitközség köztiszteletben álló főrabbi-jának halála után a bigott hitközségi tagok, a nagy többség akaratával szembehelyezkedve Teitelbaum Joelt, a nagykárolyi csodarabbit választották meg a hitközség lelkipásztorává. A puccszerű választás, amely nem nélkülözte a fegyveres csendőri segédletet, sőt az okmányhamisítást sem, megbontotta az addig oly népes hitközség egységét. Ezt érezte a nagykárolyi pap is, mert írásban jelentette be, hogy nem hajlandó elfogadni az állását.

Arad számára pedig külön sérelem, minden más vonatkozástól eltekintve ez a „gazdaságpolitikai” gesztus, amely megszünteti kereskedelmének és iparának akciósabadságát és az örök konkurrens, a temesvári Kamara hatáskörébe utalja. Egyenesen megdöbbentő, sőt mi több: felháborító ez az eljárás. Szinte hajlandó lenne az ember azt hinni, hogy ennek az évek óta valamennyi komoly intézményétől megfosztott városnak szisztematikus és minden vonalon való „leépítéséről” van szó!

Eppen ez a momentum egyik oka annak, hogy Arad egész társadalma egy emberként állott talpra a különös gesztus parirozására. Az aradi politikai vezetők — akik közül igen sokan maguk is aktívan bekapcsolódtak a gazdasági életbe, többen egyenesen innét vették utjukat a politikai célkitűzések felé — tehát Arad vezető politikusi éppen úgy, mint minden józanul gondolkodó aradi, erőlyes ellenakcióra szervezkednek.

Arad társadalma azonban nem kíván egyedül maradni a Kamarákért vivandó küzdelem frontján. Értesülésünk szerint megtörténtek a lépések, hogy az erdélyi kereskedelmi és gazdasági életet közös frontra tömörítsék. Nem frázisok, nem politikai jelszavak, de tiszta gazdaságpolitikai megfontolások égisze alatt.

És sajnos, úgy látszik, ez az egyetlen pontja ennek a mozgalomnak, amelyen sebezhető. Mint a mellékelt ábra is mutatja, nálunk a gazdaságpolitikai megfontolásoknál rendszerint ennek az összetett szónak: „gazdaságpolitika”, csak a — második — felcsik latba...

Balla Károly

1932-ben látszólag újra helyreállott a béke. A haladószelemű vezetőség kerül ujjra az élre, akik küldöttségileg keresték fel Nagyárolyban a főrabbit és megkérdezték, hogy mi a szándéka? A pap ekkor írásban ismételtelen kijelentette, hogy nem tart igényt a szatmári hitközségre. Most már teljes erővel megindult a béké munka, amikor novemberben a kultusz miniszter minden törvényes ok nélkül el távolította a régi vezetőséget és Gross Dávid szalmakalapgyáros vezetésével egy időközi bizottságot nevezett ki, amely a konzervatívparti hitközségi tagokból volt összeállítva. Ez a bizottság szabálytalanul és törvénytelenül, hét nappal a kinevezése után választást hirdetett. Ezen a választáson ezernégy száz szavazó közül csak hatszázötvenet engedtek leszavazni, a többi nevétséges indoklásokkal elűzték a szavazati joguktól. Ilyenformán a választás megtörténte után „törvényesen” is kezükbe vették a hitközség irányítását.

Ezóta felborult a rend. A hívők nem tűrik az új előjáráságot és ez a türelmetlenség sorozatos templomi botrányokban robban ki. Az istentisztelet ideje alatt szónoklatok hangzanak el a templomban, röpcédulákat osztogatnak és csaknem minden szombaton tetteleges inzultusok színhelye a templom.

Az elkeseredés olyan nagy, hogy a hívők a múlt hét csütörtökjén önkéntes böjt-napot hirdettek és ezzel nyilvánítani akarták elkeseredettségüket a mai állapotok ellen. Amikor a határozatot az új hitközségi elnök meghallotta, magához vette a templom kulcsait és nem engedte be az imádkozni akaró tömeget. Csak akkor nyit meg a templom, amikor az esti imádság ideje már elmúlt. Erre szombaton az elkeseredett tagok a frigysekre ny előtt hangos fogadalmat tettek, hogy a törvénytelenül hatalomra került vezetőség rendelkezéseit nem fogadják el és a vezetőség által kirendelt személyzetet sem tűrik a templomban. Ez, persze, nem ment botrány nélkül.

Az új vezetőség újra be akarja ültetni a nagyárolyi csodarabbi a szatmári állásba. És csodák-csodája, a csodarabbi az írásos nyilatkozat ellenére most már hajlandó is jönni. Ez gazdaságilag nyomortaná meg a hitközséget, akik az alrabbi fizetésére ötezer lej szavaztak meg, félmillió költséggel rendbe akarják hozni a papi lakot, azonkívül vállalnák — természetesen a hitközség terhére — Teitelbaum Joel örösi udvartartásának ellátási költségeit is.

A hitközségi fronton tehát minden zajlik és mint a jelek mutatják, még sokáig zajlan is fog.

HIREK

Magyar művész tüntette ki a bolgár király Színájában

Bukarest, február 2.

Hosszu névsor. Mind előkelő nevek. Miniszterek, diplomaták, tábornokok és a bukaresti rendőrprefektus.

Köztük egy magyar név: Gáll Marcel zenetanár.

Kitüntetést kapott Boris bolgár királytól. A „Merite Civil” lovagi keresztet.

Felkeresem Berzei-utcai lakásán. Nincs otthon. Valószínűleg a királyi palotában tartózkodik.

Utközben elgondolkozom Gáll Marcel pályafutásán.

Két évvel ezelőtt találkoztam először a nevével. A bukaresti rádiózenekar névsorában. Akkor végezte a katonaságot és először egyenruhában játszott a stúdióban. De nem sokáig maradt a zenekar névtelenjei között. Rövid idő alatt a bukaresti rádió közkedvelt hegédűszólistájára lett.

Akkordok törnek elé a királyi palota ujonnan felépült jobb szárnyából. A palota zenekarának vonószenegése próbál. Massini ezredes vezetése alatt.

Kihívják Marcel Gáll professzor urat. Körülbelül huszonhat éves fiatal ember. Hegédűvel a kezében fogad.

Megmutatja a kitüntetést. Művésziesen kidolgozott széles ezüstkereszt, bolgár és francia felirattal:

— Croix de Chevalier l'ordre National bulgare de „Merite Civil”.

Elmondja a történetét:

— Színájában adta Boris király. A diszacsora utáni hangversenyen játszottam trióban és egy szólót.

— Honnan kapta a meghívót.

— Az udvari marsalltól Massini ajánlatára.

Megmutatja:

— Öfelsége I. Károly király nevében felkérjük Önt, hogy január 26-iki királyi hangversenyen közreműködjön és egyszersmind értesítjük, hogy számára a királyi különvonaton és a színajai Palace-szállóban egy helyet fenntartottunk.

— Miért nem lehet az ön nevét már a Rádió műsorán találni?

— Mert Massini ezredes felhívására kiléptem a rádió zenekarából és átjöttem az újonnan alakult „Királyi palota zenekarába.”

— Mióta van itt?

— Alig néhány hete. Az ezredes ur csak most szervezi a vonószenekart. Ez volt első nyilvános szereplésünk.

— Ön mit játszik?

— Quartetben és trióban a második hegédüt, de ezentúl többnyire szólót fogok játszani.

— Hol tanult?

— Máramaroszigeten születtem, Szigeti József házában és ugyanott Szigeti Bernátnál kezdtem. Azután Pestre kerültem, ahol elvégeztem a Liszt-akadémiát és Hubay tanítványa voltam. Pestről kerültem Bukarestbe, ahol leszálltam a katonaságot és azután bejutottam a Rádióhoz...

Folytatják a próbát. Valami Csákovsky-induló próbálnak.

Vidám gyerekkacagások törnek elő az épület másik szárnyából.

Mihály nagyvajda osztálytársai. Az egész országból válogatták össze őket. Egy magyar is van köztük. Egy marosvásárhelyi református gimnáziumi tanárnak a fia. Türelmetlenül várják előkelő tanuló- és játszótársukat, aki most tért vissza külföldi útjáról.

Huszár Emil

— IDŐJÁRASJELENTÉS. A budapesti időjárásutató intézet jelentése szerint élénk északnyugati szél, fagypont körüli hőmérséklet, változó felhőzet, sokhelyt csapadék várható.

— UJ FŐELNÖKÖT KAPOTT AZ ARADI TÖRVÉNYSZÉK. Aradról jelentik tudósítónk: Szerdán este távirat érkezett Aradra Bukarestből, amelynek értelmében a nyugdíjazás folytán megüresedett aradi törvényszéki főelnöki állásra az igazságügyminiszter, a legfelsőbb bírótanács előterjesztése alapján, Orezeanu Romuluszt, a törvényszék második szekciójának eddigi elnökét nevezte ki. Az

Orezeanu előléptetésével megüresedett helyre viszont Moldovan Sabin dr. bírót nevezték ki.

— Előléptetés a nagyváradi táblánál. Nagyváradról jelentik: Az igazságügy-miniszterium legújabb rendelete Mihalescu István nagyváradi táblabírói a tábla főelnökévé léptette elő. Az előléptetés nagyváradi jogászköreiből nagy meglepetést keltett.

— Az aranyosgyéresi Református Nőszövetség estélye. Az aranyosgyéresi Református Nőszövetség az ottani Dal-körrel együtt február 10-én esti 8 órai kezdettel az aranyosgyéresi „Gazner” féle vasúti vendéglőben műsoros táncmulatságot rendez. Színe kerül 3 egyfelvonásos színdarab. Azonkívül több szavaltat és népdal szerepel még az estély műsorán.

A napokban jelenik meg Londonban Padererskinek, a világhírű zongoraművésznek és volt lengyel elnöknek életrajza. Az életrajz írója bevezetésekként beszélgetést közöl Padererskivel, aki többek közt a fajelméletéről így nyilatkozik: „A fajelmélet: ostobaság. Hol van a világon lángész, akit fajtisztának lehetne tekinteni? Beethoven és Mozart semmiesetre sem voltak fajtiszták. Hiller felfogása szerint, Wagner magyar orra egyenesen szembeszökő. Német tudósok egy csoportja még a háború előtt egy nagy művet készített kiadni a fajtisztaság problémájáról, de II. Vilmos megtiltotta megjelenését, mikor közölték vele, hogy a tanulmányok végző eredménye szerint a német fajilag nagyon is kevert nép, csak kis részben germán eredetű s emellett erős benne a nemúrja beszűremlés. Ezer és ezer német család, száz és száz német város, község neve szláv eredetre vall. A „germán-próbát” csak nagyon kevés német állhatja meg.”

„BI-PI” HALDOKLIK

Baden Powell angol tábornok, a cserkészmozgalom megalapítója 77 éves korában olyan súlyos beteg lett, hogy orvosai lemondták minden reményről. A világ minden cserkésze nagy aggodalommal és szeretettel gondol az ősz cserkészvezérre, akit világszerte Bi-Pi néven becéznek.

— Két gyermek borzalmas tragédiája. Szatmárról jelentik: Várna Simon Lázári községhelyi gazdálkodó és felesége tegnap bementek Szatmárra. A lakásban a négyéves Simon és a kétéves Mária nevű gyermekeik maradtak. A szülők bezárták a lakást, nehogy távollétükben idegen jöhhessen be. A két gyerek a tüzzel játszadozott és felgyújtotta az ágyat, amelynek párnái és szalmazsákja elégett. A gyerekek menekülni akartak a fojtó füstből, de az ajtó be volt zárva. Mindketten megfulladtak. Mikor a boldogtalan szülők hazaérkeztek, a gyermekeket az ajtónál megfulladva, borzalmasan eltorzult arccal találták meg.

— A KESŐNKELŐK MAGAS KORT ÉRNEK EL. Rómában a minap valaki 100-ik születésnapját ülte. Mint ilyen alkalmakkor szokásos, sorban kerestek fel, hogy megtudakolják tőle a magas életkor titkát. Receptem igen egyszerű: minden este 9-kor fekszem le és legalább 12 órát alszom. Szerintem a hajnali álmom a legegészségesebb. Esténként pipázom, vagy cigarettázom.

— HUNYADMEGYEI HIREK. Dévár-1 jelenti tudósítónk: A dévai törvényszék tegnap tárgyalta Perca Iuon algyógyi gazda meggyilkolásának ügyét. A 70 éves embert tavaly, november 8-án mostoha-fia, a 19 éves Lukács Iuon ölte meg. A legény elmondta vallomásaiban, hogy a mostohaapja állandóan verte 14 éves Sivu nevű öccsét, amit ő nem bírta elviselni. A véres nap estéjén az öreg ismét hozzálátott a fiu ütlegeléséhez, ő rászólt, hogy hagyja abba, a mostohaapjával azonban nem lehetett birni. Szóváltás kerekedett, majd a legény annyira feldühödött, hogy lekupva a falra akasztott revolvert, az öregre lőtt. Gyilkossági szándéka nem volt, amit az bizonyít, hogy mostohaapja jobblábába eresztette a golyót. Az öreget bevitték a dévai kórházba, ahol 8 nap múlva vérmérgezést kapott és belepusztult.

★ A GREENE-GYILKOSSÁG. Az Atheneum detektiv- és kalandorregényei sorozatában jelent meg Van Dine szenzációsan érdekes kalandorregénye, amelynek címe A Greene-gyilkosság. Kettős tragédia leírásával kezdődik és ezen szavakkal: „Sokáig csodálkoztam azon, hogy a tekintélyesebb bűnügyi írók miért nem szentelnek több figyelmet a Greene-gyilkosság ügyének, holott ez korunk egyik legnagyobb feltűnést keltő és legtitokzatosabb bűnesete volt.” A 232 oldalas könyv fehér papíron, jó kiállításban, méltó folytatása a sorozat megelőző kötetének (Childers: Rejtélyes könyv, Biggers: A sárka detektiv, Galopin: Hajsza a detektiv után, Renaud: Két bálvány, Fitzsimmons: 70.000 tanu, Sayers: Jelige; Gyilkosság). Kötetenként 28 lej. — Kapható a Brassói Lapok könyvosztályában, Brassó, Kapu-utca 56-58., az udvarban.

ABLAK

tult. A törvényszék, különféle enyhítő körülmények tekintetbevételével, egyévi fogházra ítélte Lukács Iuont. Az ügyész a büntetés súlyosbításáért, a védő és a vádlott enyhítésért felelbezt. — Ugyancsak tegnap ítélkezett a törvényszék egy csomó megrögzött tolvaj felett. Motoc Angyelt többrendbeli lopásért egy évre, Vlad Nicolaet ugyancsak egy évre, Iusa Nicolaet szintén egy évre, Vlad Petrut egy hónapra ítéltek. Valamennyien cébei lakosok. Az első három egy évre ítelt tolvaj felelbezt, a negyedik megnyugodott az ítéletben.

★ A TITOKZATOS MISTER ARTHUR. Írta: David Sharp. Fordította: Cavallier Józsefné. Végzetes véletlenek és mulatságos félreértések tragikomikus összetalálkozása ez a kacagtató humorral és kifogyhatatlan szellemmel megírt bűnügyi történet. Mister Fielding, a már aglegényi sorban levő tiszteltemelt filológus, meg akarja tréfálni kisse könnyelmű barátját és ellopja könyvtárából Ben Jonson műveinek egy ritka példányát. Ez a barátja váratlanul meghal és a rendőrség teljes felkészültséggel áll munkába, hogy kinyomozza a vagyont érő könyv tolvaját. Az alkalmi betörő kényes helyzetbe kerül, mind kevesebb a remény, hogy szánalmas helyzetéből menekülni tudjon s mégis az izgalmas legforróbb feszültsége közepette is újra, meg újra nevetnünk kell azon a sokféle komikumon, amellyel az író valósággal elárasztja olvasóit. A könyv megjelent a Palladis félpengős sorozatában és kapható a Brassói Lapok könyvosztályában is, Brassó, Kapu-utca 56-58., az udvarban.

— Hideg a tél — szaporodnak a fatolvajok. Sepsiszentgyörgyről jelentik: A hideg tél beállta óta a helyi bíróságnak legtöbb dolgot adtak az erdőkíhágások. A falusi emberek egész csapata vonul fel szinte minden nap, hogy a lopott fáért felelősségre vonják. A városban is majdnem napirenden vannak a lopások. A városvegi cigányok látogatják éjjelenként az udvarokat s ahol fát találnak, alaposan megdézsmálják. Bodok községben történt, hogy Sorbán Mihály fahordási engedélyt hamisított és így akarta az erdőpásztor megtevesztetni. Azonban rajta vesztett, mert a hamis facédulával megfogták és az ügyészségen feljelentést tettek ellene. Az ügyészség bevezette a vizsgálatot.

★ ELVESZETT vasárnap délelőtt a kolostorutcai sétányról a Fehér toronyig, a „Marsfa” tájéka, egy „Florentini” fülbevaló. Balesetesen megtaláló jutalom ellenében leadhatta a „Saxonia” irodájában, Kolostor-utca 14.

— Négyévi fegyházat kapott a szökött csiki fegyenc. Csikszederdőről jelentik: Sofron Ferenc csikszentimrei illetőségű napszámos másfél évvel ezelőtt hónapokon keresztül tartotta rettegésben az alcsiki községeket. Alig volt nap, hogy valahová be ne tört volna. A vigéletnek, véletlen nyomán, a csendőrség vetett véget. Sofron a csikszederdai törvényszék 3 évi fogházra télt. A fogház sehogy sem volt nyírcé a mások vagyonában garázdálkodónak, csak az alkalmas pillanaton leste, hogy megszökhessék. Ecélból mezei munkára kérezkedett, ahol órét leszerelte s elszökött. Két hónap múlva újból kézrekerítette a csendőrség. Szökésért, hatóság elleni erőszakért és jogtalan fegy-

verhasználatért újból bíróság elé került ahol két év és 15 napi fogházra és ötezer lej pénzbírságra ítélték. Ma újból tárgyalást tartott a törvényszék a javíthatatlan ember ügyében, melyen az összes büntetéseit négyévi fegyházban vonták össze és elrendelték a nagyenyedi fegyházba való szállítását. Az ítélet jogerős.

— Tárgyalásra tüzték a csikszentgyörgyi jegyző sikkasztási ügyét. Csikszederdőről jelentik: A múlt év tavaszán általános feltűnést keltett, hogy Ráduly Lajos csikszentgyörgyi jegyzőt, akit feletesei „mintajegyzőnek” ismertek, sikkasztás és okmányhamisítás miatt letartóztatták. A vizsgálat során aztán kiderült, hogy alig van Csikszentgyörgy ember, akit Ráduly jegyző végtelen pénzvágya megkímélt volna. Hatalmas összegeket vágott zsebre a kezéhez befolyó állami adókból és más illetékekből. Nagystílű sikkasztásait agyafúrt okmányhamisításokkal leplezte. Még a szerencsétlen hadiözvegyeket sem kímélte meg. Ezeknek az alamiznaszámba menő illetményeit is elkezelte. A vizsgálobíró végzése alapján az ügyészség vádat emelt Ráduly ellen, a törvényszék pedig február 28-ára tüzte tárgyalásra a nagyszabású bűnügyet, melynek kimenetele iránt érthető nagy érdeklődés nyilvánul meg megyeszerte.

★ KÖSZÖNETNYILVANITAS. Hálás köszönet mindazoknak, kik szeretett halottunk, Nagy Lajos temetésén megjelentek, sírjára virágot helyeztek, vagy részvétiüknek bármily más módon kifejezést adtak. Külön köszönet mondunk a Schiel-gyár tisztviselőkarának. A gyászoló család.

— Aranyérménél és az ezzel járó bédugulás, repedés, kelés, gyakori vizeleti inger, derékfájás, mellszorulás, szívdobogás és szédülési rohamoknál a természetes „Ferenc József” keserűviz használata kellemes megkönnyebbülést eredményez. A belső bajok orvosai az igen enyhe hatású Ferenc József vizet sokszor mindennapi használatra reggel és este egy-egy felpohárral mennyiségben rendelik.

— BAJ VAN A KOLOZSVARI ZSIDÓ KÓRHÁZNAL. Tudósítónk jelenti: Az itteni zsidó kórházegyesület vezetősége és orvosai között éles ellentétet merültek fel. A kórházegyesület elnöke, Sebestyén József dr., a kilenc tagú vezérőlbizottsággal együtt lemondott és felszólította az orvosi kart is, hogy bocássza állását az igazgatóság rendelkezésére. Az orvosok egyrésze hajlandó erre, másrésze azonban ragaszkodik szerzett jogaihoz. A hábouság most javában dúl.

— TELJES A ZAVAR A KOLOZSVARI KISEBBSÉGI VASUTASOK ÚJABB VIZSGÁZTATÁSA KÖRÜL. Kolozsvárról jelenti tudósítónk: Nemrégiben beszámoltunk arról, hogy nagy csomó itteni magyar vasutast ismét, már azt sem tudni hányadszor, nyelvvizsgára visznek. A vizsgáztatásokat pár napra félbeszakították, majd szerdán újból megkezdtek. A vasutasok körében általános az aggodalom, hogy most megint számos család marad kenyér nélkül. Az ügy furescagjai közé tartozik, hogy nyelvvizsgára szóló „behívót” küldtek olyanoknak is, akiket már nyelvvizsga címén régebben kitétek állásukból. Ezek most, többen vidékről, meglepetve és csodálkozva, némelyek reménykedve vették kézhez az idézést és siettek a vizsgáztatóbizottsághoz. Az itteni magyar vasutasok arról sem bírnak biztos tudomással, hogy országos érvényű rendelkezés jelent volna meg a nyelvvizsgáról és nem tudják, nem a helyi tüzetvezetőség egyéni akciója-e az egész.

Ajándék-regényünk,

Finta Zoltán és Huszár Emil nagyszerű alkotása, a Kökereszt, a holnapi nap folyamán jelenik meg. Januári ajándékregényünket februárban, természetesen, újabb ajándékregény követi. A februári ajándékregény átvevőjére jogosító szelvények közlését a mai számban megkezdjük. E szelvényeket előfizetőinknek gyűjteni nem kell. Az előfizető e szelvények nélkül is megkapja legközelebbi, februári kötetünket, ha az előfizetési díjával egyetemben 4 lej kezelési költséget befizet. Az olvasó, aki példányonként vásárolja a lapot, ajándékregényünket azonban csak akkor kaphatja meg, ha a hó folyamán a lapban megjelenő regény-szelvényeket kiadja, gyűjti és a hó végén 4 lej kezelési költség befizetése mellett e kiadott szelvényeket a kiadóhivatalnak beküldi, vagy lapunk helyi megbízottjának beszállgatja. Eppen ezért már most figyelmeztetünk mindenkit, hogy a februári regény-szelvények gyűjtését el ne mulassza.

A Pojána

Talán még csak Svájcban akadnak olyan csodálatos téli kirándulóhelyek, mint Brassóban. Ezek gyöngye a híres Pojána.

A derűs, perőfényes téli vasárnapokon a Pojána hegycsúcsok-övezte fennsíkjának hőmezőin üdül a fél söt sokszor csaknem az egész Brassó. Mint mágnes a papírszeleket, a színes konfettit, úgy vonzza ez a hámulatos hely az embereket.

Nem is lehet ezen csodálkozni. Aki napos időben kimegy a Pojánába, a télből a nyárba sétál át. Amikor ugyanis lent a városban 10–15 fokos hideg van, a Pojánában déltájt júliusi kánikulai meleg uralkodik, anélkül azonban, hogy a hő elválna.

Az utóbbi három vásár- és ünnepnap olyan forgalma volt a Pojánának, mint talán még sohasem. Nemcsak szők és azánkózók, hanem az egyszerű kirándulók tízezrei palóssággal ellepték ezt a hatalmas fennsíkot. Mert miközben a városban még déltájt is mínusz 10 fok körül állott a hőmérő higanyoszlopa, a Pojánán 1 óra tájban 30, sőt 33 fok — meleg, tehát igazi hőség volt. A legtöbb kiránduló és sportoló ingujjban ebédelt a vendéglők terraszain, az ifjuság pedig félmeztelenre vetkőzve napfürdőzött a vakító hó közepén, vagy úgy, hogy emellett szízt és szánkózott, vagy pedig meleg takarón heverve.

Olyan ez a Pojána, mint egy hatalmas fénygyűjtő lencse gócpontja. Ég a naptól, a fénysugarak kővójától. Aki át akar melegegni, nyárisan üdítő és éltető ibolyántuli és kozmikus sugarakat akar magába szívni a tél zordsága közepette az minden derűs ünnepnapon beáll ebbe a nagyszerű napfürdőbe, amely nyári meleget és perőfényt nyújt a havas tében...

Aki szép időben még nem járt a brassói Pojánán, nem tudhatja, mi a természet varázsa, mi az egészség és gyönyörűség.

—ai

Dániel Viktorné,

a brassói Református Nőszövetség elnöknője

A Református Nőszövetség hat szakosztálya gondoskodik a csecsemők, szegények, aggok, betegek gondozásáról és részt vesz az egyháztársadalmi élet minden megnyilvánulásában. Évenként átlag 50–60 ezer lej készpénzt és ugyanilyen értékben természetbeni segélyt oszt ki szegényei között. Karácsonykor 89 iskolás gyermeknek adott ruhaneműt, cipőt és szeretetsomagot s 60 családnak juttatott élelmet. Évek óta fáradozik egy agglomeráció létesítésén, melynek már megvásárolta a telkét és tavasszal hozzáfog az építkezéshez, melynek teroát Kós Károly művész készítette. Ennek javára rendezte a Nőszövetség január 31-én az „Astra” nagytéremben ezekben is nagyszabású előadását.

Dániel Viktorné 1928 óta elnöke a nőszövetségnek.

Helyszini szemle

K á k o v a

ÉS AKKOR

a bíró odaszólt a magas, barkós besurranóhoz:

— Höl lakott maga Brassóban?

— Alsó Kákova, nem tudom. hány alatt, kérem szépen.

— Alsó Kákova? Ahá, Alsó Kákova?

— mondta a bíró és szemében szemrehányás volt.

Akkor megütött ez a név. Kákova. Olyan ize volt ennek a névnek, mint valami keleti hánytatónak, meg olyan szaga, mint egy vizes szalmazsáknak, ha szárítják a ház előtt.

Aztán amikor jó ismerősöm, a nehézvérű lakatos, a tizenhét éves betörő is bemondta, hogy: Kákovába vittem a holmit és amikor hallottam, hogy a fiatal kömüves legény, a gyilkos fiu is itt a Kákovában rejtőzött el a meggyilkolt prázsmári székely paraszt-gyerek elásott és gazzal fődött és kalapáccsal kalapált szemeköze előtt, elhatároztam, hogy meg-nézem a városrészt.

EGYIK ESTE

el is indultam. Épen zárták a kapukat, csattanó ridegséggel, szők jöttek hangos vidámsággal valahonnan, én a sikátorok felé mentem és vártam az alvilág, a „periferia” alakjait, settengő, behuzott sapkás elvetemedettjeit, kezem készen volt, szemem figyelte, nagy szomorujátékokat neszelt és váratlan ütésekre számított.

DE

a lámpák mind szaporábbak lettek,

Brassói álom

Gyerünk délutáni feketére a Pojánába

A nemrég lezajlott kisantant konferencián többek elhatározták, hogy világszerte propagandát kezdenek a kisantant államok idegenforgalmának fellendítésére. Az első lépése ennek a nagyvonalú programnak az a nemzetközi fürdőkiállítás, amely nemskára Cseh-szlovákiában nyílik meg.

A három állam külügyminisztereinek kezdeményezése óriási „konjunkturát” teremtett a fürdő-„iparban”. És ez a konjunktúra Brassó város csillagát is megragyoztatta.

Amióta ugyanis Zágrábban kimondták a mágikus szót, hogy „idegenforgalom”, azóta Brassó város „gründolóit” a legképtelenebb tervek foglalkoztatják. A hiba mindössze csak ott van, hogy a városnak nincs tényleges vezetősége.

A volt és érdemes polgármestert kitétek. Most perel. Közben egyik felügyelő a másiknak adja a kilincset és a polgármester nélküli városi tanács minden percben várja a feloszlását.

Aztán jönnek az „interimárok”. Aki szintén képtelenek nagyobb munkaterv megvalósításához neki fogni, mert — jó, hogy liberálisok, — de bármelyik percben meneszthetik őket.

Azok, akik ismerik Brassó és környékének természeti kincseit, tisztában vannak azzal, mit jelent a kisantant fürdő-kezdeményezésének idején ez a tanácstalanság. A politika újból beigazolta, hogy sokszor rombol, ahe-

lyett, hogy építene.

A polgárság a magánkezdeményezésbe vetette utolsó reményességét. Mindannyian, akik e város levegőjét szívjuk, nem tudjuk elképzelni, hogy a „természet csodájá”-nak elnevezett Pojánával a birtokunkban, kimaradhatunk a nemzetközi kezdeményezés fürdő-akciójából.

S hogy mennyire életrevalóbb a magánkezdeményezés, mint a hivatalos ténykedés, annak fényes bizonyítékát nyújtja egy bukaresti gazdag mérnöknek az ajánlata, amit Brassó városának tett. A mérnök kijelentette, hogy a Pojánán hajlandó megépíteni Románia egyik legnagyobb szállodáját, kávéházat, étteremmel és fürdővel. Ez az építmény a Pojánát, ahol a legesikorgóbb téli hidegben, 35 fokos melegben és napsütésben, félmeztelenre vetkőzve sütkérezhetnek a pihenők, Kelet-Európa legnagyobb és legcsodálatosabb üdülőhelyévé avatná. Sőt arról is beszélnek, hogy a hatalmas szálloda elkészítésével egyidejűleg Brassó városát fogaskerekűvel kötik össze, hogy a hegyek között levő kávéházat éjjel-nappal, néhány perc alatt meg lehessen közelíteni.

Micsoda fenséges tervek. A Pojánába foguk naponta kijárni, elfogyasztani a kávéházi feketénket.

A terveket pedig könnyen meg lehet valósítani.

Ha közbe nem lép a politika.

Egy fél diák ácsorgott egy lagymatag nővel egy kerítés előtt.

Két hangos lány és két csendes fiu rödlizott, pedig tizenegy óra volt csak. Két kisgyerek beszélgetett: És azt mondjuk, hogy nálatok voltunk, anyád beteg és én is ügyeltem.

Egy öregasszony huzta a fiát, furcsa árnyékok voltak, laposak és unalmasak. És semmi más nem volt.

Minél fennebb haladtam a szűk, nedves, göröngyös sikátoron, annál inkább összezárkóztak a házak, annál inkább jobban elaludtak.

A lépésemet szememre hányták. A köhintésemet rosszalították.

— Nincs a belvárosban, — mondták a furcsa bezárt ajtók.

— Viselkedjék tisztességesen, mit csuszkál! — utasítottak rendre a csatornák.

Elszégyletem magam. Megfordultam.

És lábujjhegyen jöttem visszafelé, lábujjhegyen, hogy ne zavarjam létezésem-mel, kapirgálással a mindenféle emberek, „betörők és gyilkosok”, „orgazdák és besugók”, „kenitőnők és kerítettek” kedves éjszakai nyugalalmát.

(s. e.)

losok az 1922-ben Kolozsváron rendezett országos dalosversenyen a második díjat, 1925-ben Marosvásárhelyen az első díjat, 1928-ban pedig a segesvári országos magyar dalosversenyen szintén az első díjat nyerték. A brassói Magyar Dalárda tehát az utóbbi években négyszer vitte el a győzelem pálmáját.

A nagyfontosságú kulturegyesület valamikor sokkal jobb körülmények között folytathatta tevékenységét. A volt brassói Magyar Ház udvarán saját helyiséget építtetett magának. A saját költségén felépített próba-terem azonban az uralomváltozás után elveszett. A Magyar Ház tudvalevőleg egy tulajdonjogi perrel kapcsolatban minden ellenszolgáltatás nélkül a román állam tulajdonába ment át és így a Magyar Dalárda jogai is megszűntek a próba-terem fölött.

Azóta a magyar zenekultúra harcossai bérelt helyiségekben, súlyos anyagi gondok közepette folytatják tevékenységüket. Ezek a napról-napra fokozódó nehézségek azonban nem törték meg az Egyesületet. A dalárda rendkívül erőteljes munkát fejt ki. Lengyel L. Béla, a kiváló karmester közvetlen vezetésével évente több magasnívójú dalet rendez, minden országos megmozduláson az első résztvevők között találjuk.

A brassói Magyar Dalárda elnöke Szemlér Ferenc főgimnáziumi igazgató, a helyi magyarság egyik legértékesebb szellemi vezetője, az ügyvezető elnök pedig Szabó Béni országgyűlési képviselő, akinek munkásságát és érdemeit felesleges méltatni. Lengyel L. Béla karmester mellett a másik karmesteri tiszttet Willer József dr., a Magyar Párt országos főtitkára tölti be.

Brassói limlomok

A MUNKASZÖVŐSÉG

az tiszta szándék, de azért az a Helt, vagy Matt, vagy nem tudom, hogy hívják azt az urat, az mégis egészen fura, egészen alacsony valaki.

Képzelnék el egy papot, aki nem hord reverendát, aki ellenben szakállat és rossz szagot és sötétséget visel, képzelnék el, kérem szépen, egy paposkodó félművellet, aki oda áll az ügyes-bajos, összezavart munkanélküli elé és azt mondja: „Ahá! segélyt, ugye segélyt kell maga? Na, menjen csak erre és mondja, kérem, hogy én Helt, vagy Matt küldtem maga. Igen Helt, igen, igen én maga jót akar.”

És láttam ezt az urat, fenn a várutcai éhenkoppszaporitási társadalmi intézmény-nél, ott is állott és járt a szája és körülötte vagy harminc munkás volt és a harminc munkás hagyta beszélni a félművellet és körülállták a sötét fejűt és hallgatták és hallgatták.

Az ur éppen arról beszélt, hogy: akkor az avatáson oda jött hozzám a Dörö, a miniszter és mondta, bráó, bráó, így kell dolgozni.

Igaz, bráó, gondoltam magamban és arra gondoltam, hogy ez a harminc, ahhoz a megperzselt libához hasonlított, amit kedves anyám tépelt meg éppen a lapitón egyszer, egy télen, amikor még volt libánk és le lehetett vágni a libánkat. Ez a harminc is olyan reveren és pusztulásra ítélt állott a beszéző ember körül, otthon talán fagyott a kicsi, azért nem mentek haza és azért sem, mert kinn a köveken befolyt volna a jég a talpuk fölé.

Ne mondja tovább...

Az egyik helyi nagy gyárban történt, a melynek örökösei osztzkodás előtt állnak. A nagy gyár két tulajdonosa a másik két örökös ellen feljelentést tett betörés címén. Megjelent a rendőrség, egy ügyvéd és a két feljelentő kíséretében. A feljelentett örökösök a gyár irodájában ültek. Alkulcsal mentek be, mert a két örökös ki akarta őket a vagyonukból elcsúsztatni. Kitért a botrány. Az ügyvéd közbelépésére azonban elállottak a gyártulajdonos-betörők letartóztatásától, a rendőrség pedig — látva, hogy az egész „betörési” csak mimlették, meg sem „örökitette” írásokban az ügyet.

★

A brassói egyházi és jótékony célú egyesületek már meghívós teadélutánokat sem tudnak rendezni, mert az adóhivatal a meghívók után is adót követel. Persze, nem az adóhivatal a hibás, hanem a látványossági adótörvény, amely valóban példátlan látványosság a maga nemében.

★

Brassóban egyszerre két mozi készül. A közönség örvendezhetik, sőt remélhetik: hálta akkor lesz állítják a példátlanul magas mozi-helyárakat. A meglevő két mozi, persze, nem a közönség, mint ökl!

A brassói magyarság kultur-vagyon:

A Brassói Magyar Dalárda

Brassó már a háború előtt is háromnyelvű város volt. Az utcanévek három nyelven hirdették az idegennek, hogy itt a Czenk hívós érnékében a nemzetiség között teljes béke és megértés honol. A sovinizmus gyűlölködő szele a múltban nem igen szántott a nemzetiségek berkeiben. Ennek tulajdonítható, hogy a románok, a szászok a régi „magyar világban” egyforma jogokkal élhették népi életüket.

Változott viszonyok között, változott világban a brassói magyar intézményeknek egyre több nehézséggel kellett megküzdeniük. Elsősorban az állam kisajátította épületeiket és így a szó szoros értelmében földönfutókká váltak. Másodszor pedig a város nemzetiségi széttagoltsága jelentős mértékben akadályozta a magyar egyesületek gazdasági erősödését.

A brassói magyarság azonban az összes nehézségek és a sors mostohasága ellenére is tanujelét adta az összetartásnak, áldozatkészségnek, amelyek együttvéve lehetővé tették a kulturális intézmények magas színvonalon való fenntartását. Az intézmények között egyike a legrégibbeknek a

Brassói Magyar Dalárda,

amely 1863-ban alakult. A magyar zenének ez a közel háromnegyed évszázados fáklahordozója azóta megszakítás nélkül működik. Jelenleg 125 tagu vegyes kórusal rendelkezik. A férfikórus tag-száma 65, a női-karé pedig 60 tagból áll.

A brassói Magyar Dalárda egyik legismertebb tagja a Romániai Országos Magyar Dalosszövetségnek, amelynek versenyein mindig nagyszerű eredményekkel szerepelt. A brassói magyar da-

Baradlai László

riportja:

A MEGFERTŐZÖTT FALU

Jól dolgozott a kertész: az Avasban kiterbélyesedett a gyütlöködés erdeje. Egy gyilkosság, ahol a tettes is csak áldozat

*

Szatmár, február 2

Kis csendes község az avasi hegyekben Mőzesfalva.

Románok és zsidók laknak benne.

Békések ők és szelidek. Senkinek sem vetenek. Nem ellenségek ők, mert ellenségük csak egy van. Ősi és közös ellenség. A föld.

A kemény, kiszikkadt, rosszindulatú, konok föld. Ahol csak fölannyira nő a buza és elsenyved, mielőtt kalászbá érhetne. Ahol csak kukorica terem. Málé — mint ahogy ezen a vidéken mondják. Puliszka és zabkenyér itt a mindennapi. Ebben az ősi szegénységben hihetetlen szívóssággal megvetette a lábát néhány zsidó.

Szegények ők is és rongyosak.

Kereskednek. Ostorszíjat, petrolumot, sót, nagynéha egy új bocskort árulnak a szegénységnek. Olykor egy-egy cifra szalag is elkél. A vasárnapi horához jól mutat a táncban Anuca vagy Paraschiva fején.

Lopás alig van. Nincs kitől és nincs mit lopni. Néha egy-egy lányért, vagy régi bosszúból megvillan a kés a legények kezében. Párba ez itt, lovagias lefolyásu, szabályos párba. Formái és törvényei vannak ennek is, mintha az urak csinálnák.

A román nyomorúság és a zsidó szegénység évtizedek óta egytestvér.

A zsidó „frate Gligornak” szólítja a gazdát, a gazda „Hermus szomszédnak” a zsidót.

Ősidők óta megy ez így. És ment így egészen tavaszig.

Tavasszal konkolylintók bolygatták meg Mőzesfalva csendjét.

Máramarosból, városokból és felbolygatott falvakból szivárgott a községbe az új tan:

— A zsidók kizsákmányolnak bennünket! El kell venni a zsidók vagyonát. Azt mondják, hogy Berinde a hírhedt borsai pap egy ideig itt tartózkodott a községben. Vendégségben volt itt és

közben elhintette a jámbor és jóindulatú emberek lelkében a gyütlöködés fekete virágait. Nőtt és terebélyesedett a virág. Észre sem vették, már gyütlöködés-bokrok és elkecsereződés-erdők terebélyesedtek ki az uszító kezek által elszórt magból.

Már nem köszöntek a zsidóknak...

Hermus szomszédból bár „zsidan” lett, aki nem olyan ember, mint a többiek...

Arró kis zsidótemplomban szombaton reggel jajveszékelt régi sirámok szálltak az ég felé és hajdani békés emberek ki-köptek, ha a templom előtt mentek el...

Különösen fogékony talajra talált az új tan a falu legmódosabb gazdájának: Moys Grigornak a lelkében...

Amúgy is égett benne a harag tüze parazsa, mert Reisner Hermann, a boltos, megvette előle azt a darab földet, a melyre neki fáj a foga. Szép, virágos földdarab volt. Az avasi patak partján állt, a patak partján, ahol a suhancok kézzel markolják ki az izes rákokat, a városi ember kedvenc csemegéjét.

Véres husvét, amely felkavarja a falu békéjét

Husvétkor, amikor a falu kis templomában a feltámadás ünnepét ülték a megbékélt lelkek és a zsidó házakban az ünnepi pászka emlékeztette Mőzes népét a savanyúság kovásztalan kenyérére, Reisner Hermann sógorával, Guttman Kálmánnal együtt kísértelt a földjére.

Vele mentek a gyerekei is.

Moys Grigor vérborult szemmel nézte, hogy járkálnak a réten, leülnek a patak partjára. A réten szaladgálnak, a melytől állt meg, de amelyből a zsidók kitérték...

Felzaklatott indulattal állított be rokonának Moys Joannak házába:

— Add ide a fejszedet...

— Miért? Bácsule Grigor, miért kell neked husvétkor a fejsze? Talán fát akarsz vágni az erdőben? Vagy valamelyik legény fején akarod kipróbálni élességét a délutáni táncban? Öreg legény vagy már ehhez.

— Végezni akarok a zsidóval!

Többet nem szólt. Kiment a rétre és közé állt a sógoroknak:

— Miért csináltátok a gátat a patakban — kérdezte Reisnertől — hogy a víz mind az én földemre folyjon?

— Bolond vagy te Grigor — kedélyeskedett Reisner.

— Bolond te vagy zsidó — csattant fel Grigor hangja.

Ezzel egyidejűleg egy kő is elrepült. Repült a kő és pár pillanat múlva Reisner Hermann hang nélkül, jajszó nélkül, úgy felfordult, mint a lisztes zsák, amelyet a molnár a válláról hajt le.

Öt gyermek maradt apa nélkül.

Öt apró kis zsidó gyermek.

És öt apró kis román gyermek.

Mert Moys Grigor bevitték a tömlőbe. Nehéz vasba verték kezét-lábát és szégyenszemre úgy vitték végig a csendőrok a falu a legtehetősebb gazdaembert, aki bír is lehetett volna, vagy kúrator az egyháznál.

Hol az igazság?

Most eljött a falu apraja-nagyja tanúságot tenni.

Törvényszéki bírák kérdezték: hogyan volt? miképpen?

— Nem volt nekünk semmi bajunk egymással — mondják megriadtan szegénységben és tisztességben megőszült falu vénei. Csak tavasszal, amikor hirdetni kezdték, hogy a zsidó kizsákmányol bennünket, akkor bolondultak meg az emberek.

— Hát azután valóban kizsákmányolt benneteket? — kérdi az elnök.

— Sokáig élj elnök uram — válaszolják — dehogyan zsákmányolt az ki. Eppen olyan szegény volt isten nyugtassa, mint mi. Sok gyereke is volt és kevés ennivalója.

Az öreg Moys pislogva hallgatja a valamásokat. Szabadulni akar mindenképpen. Van pénze bőven. Nem baj, ha a szabadságra rámege néhány hold föld is.

Azt mondja, hogy nem ő hajtotta a követ. Ő csak meg akarta ütni Reisnert, de őt meg Reisner sógora hátulról egy követ feibe akarta hajtani. Eszérvette a

szándékot és abban a pillanatban, amint Guttman a követ eldobta, lehajolt. A kő elrepült és Reisner Hermann talált, aki holtan esett össze. Tehát nem ő, hanem Reisner sógora, Guttman Kálmán volt a gyilkos.

Igy mondja az öreg Moys és foggal-körömmel, pénzzel és pálinkával harcol, hogy elhiggyék neki: így is volt.

A megfertőzött faluban ma már mindenki gyanús.

Egyik rész esküszik Moys igazára, a másik rész arra esküszik, hogy az öreg Moys ölte meg szegény Reisnert. Mégpedig előre megfontolt szándékkal.

Gyütlöködés és ellenségeskedés van a faluban.

Most már nemcsak a zsidók, de egymás ellen is.

Az egyik párt azt állítja, hogy a tanuk egy részét a zsidók vették meg, a másik azt, hogy Moys Grigor pénzelte le.

Négy koronatanu van. Guttman Kálmán, a tizenkétéves kis fia, Reisner tizenegy éves leánya és egy kis pástoriú. A három gyerek együtt játszadozott, a mikor a gyilkosság megtörtént. A két zsidó gyerek egybehangozva vall. A pástoriúcska a vizsgálóbíró előtt annak idején ugyanugy vallott, mint játszóársai, ma már azonban nem emlékszik vissza

semmi fontos részletre. Guttman még nem hallgatták ki.

Február 22-én folytatják a tárgyalást. Be kell idézni az egész falut, mert mindenki tud valamit a másiktól. Suttognak a faluban, hogy ki kitől és mennyit kapott a hamis esküért, a hamis vallomásért?

A csendes falu veszekedős, lármás, hangos, koresmás falu lett.

A gyütlöködés erdeje kiterbélyesedett virágzik és halálos szagával elbódítja a megfertőzött falu apraját-nagyját.

Eddig csak a városiaktól félték. Ha nadrágos ember érkezett a faluba, románok és zsidók egyként elbújtak, mert tudták, hogy a nadrágos ember csak adószedő vagy politikus lehet. Jót nem vártak a városból. Félték tőle.

Most már egymástól is félnek.

A gyütlöködés kertésze dörzsölheti a markát.

A vetés kikelt.

A termés nagyszerű volt.

Olyan nagyszerű, hogy könnyen belepusztulhat az egész falu.

A nyomorúságba nem tudott belepusztulni.

Szükség volt a gyütlöködéssre.

A borsai recept itt is bevált.

Bűnvádi feljelentést tettek a csikcsomortáni közbirto-kosság vezetősege ellen

Csikszereda, február 2

Az utóbbi időben általános emelkedtek a faárak Csikban. Különösen a vasúthoz közelebb fekvő, vagy fűrészfűrészhez közel eső területek a kereskedők a tavalyihoz viszonyítva jóval magasabb összegeket.

Igy aztán érthető, ha az egyes közbirto-kosságok tagjai, a mulak keserves tapasztalatai alapján, jobban utánanéznek a dolognak s tudni akarják, mi is történik vagyonuk vezetése körül.

Külön tragédia az, hogy az ilyen „utánanézés” majdnem minden esetben bűnvádi feljelentést szülnek. Így történt ez legutóbb Csikcsomortánban is. A tekintélyes vagyonnal rendelkező vagyonközösség vezetősege, amint azt Ferencz Béla, Ferencz János, Antal Elek, Bakó Géza és Ferencz Sándor tagok által beadott járási bírói és vizsgálóbírói feljelentés alátámasztja, a törvényben előírt összes formákhoz mellőzéseivel, nyilvános árverés nélkül, kézalatt 300 szál fát adtak el a vagyonközösség erdejéből köbméterenként 120 lejes ártan. Az eladott famennyiség a feljelentők

szerint két kilométer távolságra fekszik a fűrészgártól. Tehát a mostani faárak szerint legalább 200 lejt kellett volna elérniük a termelésre kerülő anyagért, anélkül inkább, mert a kereskedők keresve keresik a fát.

A szükséges formákhoz be nem tartásán kívül, amelyeket tisztán azért írt elő a törvény, hogy azok betartásával a lehető legmagasabb árat érjék el a vagyonközösségek termelésre kerülő fájukért, azt a hibát is elkövette a vezetőség, hogy az erdőhivatal által hivatalosan lemerített famennyiségből 15 százalékot elengedett s így 477 köbméter fa helyett 405-öt adott el.

A székely házakban alig lehet egy-két lej készpénzt találni. A létfenntartással küzdő székelyt, akit sorsa a tiltott erdőbe kerget, golyó juttatja a más világra egyetlen szál fáért s ilyen körülmények között a csikcsomortáni közbirto-kosságnak futja 15 százalékos engedményekre.

Érthetetlen valami az S mert érthetetlen, azért született meg a legújabb bűnvádi feljelentés, mely hűtlen kezelés címén kéri a csikcsomortáni közbirto-kosság vezetőinek felelőssége vonását.

MULATÓ a szűk látókörhöz

Irtá: NADANYI ZOLTAN

Aladár jött szembe messziről, aktatáskával a hóna alatt. Befordultam a mellékutcába, nem akartam találkozni Aladárral.

Semmi okom sincs rá, hogy Aladár kerüljem, vagy hogy különösebben utáljam, csak hát, tudja Isten, van az úgy néha, rájön az emberre az idegesség. Nem akartam találkozni Aladárral.

Befordultam a mellékutcába és mindjárt első pillantásra meglett, milyen kedves kis utca ez itt. Csupa parasztház jobbról-balról, de milyen takarosak. Egyszemélyes gyalogjáró, zuzmáros fasor és valami nagy, nagy békesség. Maga a hamisítatlan falu, egy lépésre a Főutctól.

Érdekes, hogy én ezt a kis utcát eddig soha meg se láttam. Pedig itt megyek el mindennap, a torkolatánál. Igen, mert az ember mindig előre néz, mindig a szembejövőkkel törődik, köszönéseket tervezget, megszólítások ellen védekezik azzal, hogy sietséget szimulál, meg aztán dolga is van mindig az embernek, mindig a Főutcan van dolga, ott vannak a boltok, a hivatalok, ott a korzó, ott laknak az összes ismerősök, ezt az egyellenegy utcát járja az ember mindig, viszi a lendületet, előtte a célpont, dehogyan is néz az ember oldalt. Csakis így történhetett, hogy én már évek óta itt élek, ugyszóval az egész életem itt töltöttem, ebben a faluban, de még egyellenegyszer se pillantottam bele ebbe a kis utcába. Észre se vettem, hogy itt van.

Aladár felől már nyugodtan visszafordulhattam volna, ő már azóta biztosan elhaladt, megy a célja felé a Fő-utcan, de nekem nagyon megtetszett ez a kis utca, jól esett rajta járni, tovább sétáltam. Csak az utca végén fordultam vissza, de megdöbbenve láttam, Aladár jön szembe, aktatáskával a hóna alatt. Ő is befordult ide, a kis utcába, Isten tudja, mi dolga lehet erre felé.

Kis zökkenő után teljes körfordulatot végeztem, folytattam az utamat, kifele a faluból. Nem akartam találkozni Aladárral.

Három utca is nyílt előttem egyszerre, ismeretlen utcák, ezek már nem olyan kedvesek. A három közül a legszűkebbet választottam, egerutat kerestem. Azon is végigmentem, vissza akarok fordulni, nem lehetett. Megint szembe jött Aladár, aktatáskával a hóna alatt. Ide is befordult.

Mit tehettem, új utcába fordultam és megint új utcába és megint és megint, mert ahányszor megfordultam, mindig szembe jött Aladár, aktatáskával a hóna alatt.

Már vissza se néztem, csak mentem előre, utcából utcába, csupa ismeretlen utcába, kifele a faluból. És az utcák nem akartak jönni, minden utca új utcát fiadott, némelyik kettőt is, hármat is egyszerre. Amulva láttam, milyen nagy ez a falu. Nem is kifele megyek én a faluból, hanem befelé a faluba.

Egyszer visszafordultam, Aladár nem volt sehoh, elnyelte valamelyik parasztház, azért csak mentem tovább, mentem, mentem, kalandorvágtyól hajtva, neki az ismeretlennek, neki az új világnak, neki a falunak. Egy-egy sarkon vegyeskereskedés, korlátlan italmérés, nyitogatják a csengős ajtaját. Ide jár a környék, ez a központja, nem a Hangya, nem a Fő-utca. Ő igen, csak most látom: a Fő-utca nem minden, azontul is van még valami.

Milyen szép az a leányzó, ott a kapuban. Nekitámaszkodik a kapufának és messze néz. Milyen szép és milyen messze néz. Szébb, mint akárci a Fő-utcan, szébb, mint a szépségverseny győztese a Főutcan. És milyen édes az a kisfiú, egy házzal odább, az udvaron. A malacot hajkurássza, az apja gyönyörködve nézi, vagy talán nagyapja, mert öreg ember. Ismerős arc, jobban megnézem, hát a favágó, aki bejár az udvaromba. Legutóbb is vitám volt vele, 13 fillért akarta feladni mázsáját, holott mások 12-ért vágják. De milyen furcsa: se balta nincs a kezében, se fűrész a vállán, csak úgy pusztá kézzel térfereg az udvaron. Érdekes, én mindig azt hittem, hogy a favágó egyebet se csinál, mindig fát vág, vagy aztán jár, hogy vág hasson. De hogy neki háza is van, udvara, unokája, meg hogy a baltát, a fűrészét is leteszi néha, arra sose gondoltam. Milyen rongyos a kiskabátja annak a gyereknek, ráférne a foltozás. Ha én ezt tudom, megadtam volna a 13 fillért.

De nemcsak az öreg favágó, mindenki egész más itt, a maga utcájában, a maga udvarán, mint a Főutcan. Ott valahogy, a Főutcan, olyan egyformák mind ezek az egyszerű emberek, olyan egyformán lépnek, olyan egyformán köszönnek. Itt mindegyik más, mint a másik. Nem tudom, miért, de más.

En eddig azt hittem, csak egy utca van ebben a faluban, a Fő-utca. És csak az a két száz ember van, aki rajta jár. Most látom: sok utca van még azonkívül, sok ember, sok szerelem, sok bánat és valószínűleg sok pletyka is.

Hálás vagyok Aladárnak, hogy bekergetett a falumba, megismertett a falumon. Nek köszönhetem: voltam a faluban.

K Ö Z G A Z D A S Á G

DE LEGE FERENDA

Megjegyzések a készülő konverzióhoz

Írta: dr. Makkay Domokos
(Befejező közlemény.)

A GYORS VÉGREHAJTHATÓSÁG KÉRDÉSE

Minden eddig alkotott konverziós törvények amellel, hogy kategorizált, rétegeket favorizált és egyenlőtlenségeket teremtett, a legfőbb hibája az volt, hogy nem lépett életbe. Nem léphetett pedig életbe azért, mert a különböző kíméleti idők és fizetési határok felállításával, mire alkalmazásának első, komoly napja beállhatott volna: az eme határidőknél Romániában rövidebb életű kormányzati periódus lejárt, a szülő kidőlt istápolásra, gyámolításra szoruló, a maga lábán önállóan járnai nem tudó konverziós magzata mellett s az újszülöttet kéjjel fojtotta meg a jobbát, szebbet nemzeni fennen kérékedő.

Három esztendőnek törvényhozási mérlegében szerepel a tartozik oldalon ez a tétel: a megoldandó konverzió. S ha csak a törvényhozás mérlegében szerepelne! Ha nem lenne ott minden gazdasági, társadalmi és politikai problémának felvetődésénél, mint a legsürgősebb tennivalókat elhalasztó, gátló, megghiúsító és lehetetlenítő momentum.

Az ország gazdasági organizmusának minden szerve, a mezőgazdaság, az ipari termelés, a megcsappant fogyasztásba belekapcsolódni nem tudó kereskedelem, a hitelügy és hitelkiszolgálás, mind-mind guzbakötött kézzel áll és mered a probléma megoldását hozó törvényhozói lelkiismeret felé, mert elorsvadásban az ország társadalmi struktúrája is, eltűnőben a komoly kereskedői osztály, halódófélben kulturális, népegészségügyi és szociális intézmények, hitelét vesztette minden komoly politikai párt, — csupán csak a va bankot játszó politikai kortéziának van farsangja a folyton újat, jobbat remélő, kétségbeesett existenciák ígérlet-injekciójában. Egy egész ország vár ítéletet; elítélését, vagy felszabadítását. S ebben a feszült várakozásban a „minden mindegy” konklúziója hangzik uniszónó minden oldalról, hogy legyen akármi, félmegoldás, vagy egészen rossz megoldás, — de jöjjön már, vessen véget a bizonytalanságnak, a találgatásnak, a mindenki minden kötelezettség aluli kibujni tudásának. Vágjon egy ösvényt a dzsungelen át, amin nemcsak lehet járni, de amelyre mindenkinek rá kell azonnal lépni s elő kell mászni a rendezetlenségbe vajt biztos fedezékekből.

Ennek pedig egyetlen módja a gyors végrehajthatóság.

Tévednek azok, akik azt hiszik, hogy magát az adósságfizetést akarom gyorsan végrehajtani, hogy gyorsan meg akarom kezdeni a kiszabott részletek fizetését s rövid idő alatt lejártni azt. Am kezdődjek tőlem az első részletfizetés megint ez év karácsony havában s tartson 25 kerek esztendeig, de az, hogy 1934. év decemberében az első részlet tényleg fizetni kell s attól kezdve tovább, végig, előírás szerint, az egészet: az legyen már egyszer szent és sérthetetlen!

Ennek pedig egyetlen garanciáját abban látom, hogy a konverzió békebeli fogalmának valódi értelmében a szanálendő adós egyedek tartozásait az eddigi hitelezőktől elveszjük s új, türelmesebb hitelező kezében összpontosítjuk. A régi hitelező, a kis bank, az új hitelezőtől, az amortizációs pénztártól, ellenértékül kötvényt kap, melyet az ország gazdasági vérkeringésébe dob. Ezzel a kötvénnyel minden konverziós művelet elvégezhető kell hogy legyen. A bank fizetheti betétesét, visszeszámítol bankhitelezőjét, adóját, stb. A megkonvertált adós felhasználhatja azt az évi adósságrészleteknek fizetésére.

Minden attól függ, hogy az új hitelező beiktatása milyen gyorsan történik meg. Ha azt az időt, mely alatt technikailag keresztülvihető az összes konverzió alá eső adósságok összpontosítása a Creditul Urban és Creditul Rural-nál, hosszabbra fogja szabni a törvény, mint egy nálunk szokásos kormányzati ciklus s meg talál bukni a kormány, még mielőtt a dolognak ez a része végbement volna: akkor — legyünk rá elkészülve — játék elülről.

Ha pedig a törvény nem fogja a valódi konverzióhoz ezt a hitelező behelyettesítő kritériumát szentesíteni: úgy — legyünk elkészülve rá, — hogy éljen bár végig egy négyéves alkotmányos ciklus a kormány, bukásával ismét csak elülről fog kezdődni a játék.

Eppen azért, mert nemcsak a jó megoldásnak, de a félmegoldásnak, sőt a rossz megoldásnak is sine qua non-ja a gyors, visszavonhatatlan végrehajtás, — én azt a pár pontot, mellyel ezt a főszempontot első ciklusban kodifikáltam, újra ideiktatom:

Hétezer vagon fűrészáru
Románia magyar kontingense

A mennyiség hatvanhat százalékát Magyarország osztja szét

Ezer vagon pótkontingens állami kompenzációs üzletek részére

Bukarest, február 2.

A Budapesten folyó tárgyalások Romániának Magyarországra irányuló fűrészárú kivitele ügyében befejeződtek. Ezeket a tárgyalásokat tudvalevőleg annakidején Tilea volt államtitkár kezdeményezte, de csak most vezettek pozitív eredményre.

A megállapodás szerint 1934 évben Románia 7000 vagon fűrészárut ríhet ki Magyarországra. Ezenfelül megállapítottak még egy 1000 vagonos pótkontingens, amelyre vonatkozólag állami kompenzációs üzletet fognak kötni.

Az ipar- és kereskedelemügyi miniszter félénként fogja megállapítani, hogy az egyes exportcégnek milyen arányban részesednek a Magyarország által engedélyezett kontingensben. A megállapítást voltaképpen nem maga a miniszter eszközli, hanem a nemzeti kiviteli hivatal mellett működő külön bizottság.

Elhatározták továbbá, hogy a megállapított kvótából 66 százalékra vonatkozólag Magyarország a fentemlített romániai bizottság ajánlása alapján engedélyezi a behozatalt, 34 százalék pedig szabadon marad, azaz a magyar kereskedők tetszésük szerint vásárolhatnak a kvóta ezen százalékának erejéig bármelyik romániai cégtől.

Itt említjük meg, hogy a Magyarországra irányuló tűzifakivitel tárgyában fontos tanácskozások folynak Prágában a romániai, osztrák és cseh faexportőrök kiküldöttjei között. Tudvalevőleg ez a három ország látja el Magyarország tűzifa-szükségletét. A tárgyalások célja az, hogy a három exportállam a jövőben ne versenyezzék egymással és ne csináljon árletörést, hanem valamilyen formában állapodjék meg és ossza fel a magyar piacot. A tárgyalások befejezéséről, illetve eredményéről még nincs jelentés.

Március elsejétől kezdve

Új, közvetlen vasuti árutaráifa

Románia, Ausztria, Német-, Lengyel- és Magyarország között

Bukarest, február 2

Az államvasutak vezérigazgatósága hivatalos közleményt adott ki, amely szerint ez év március elsejétől kezdődőleg életbe lépnek az új közvetlen vasuti árutáridjak Románia, Ausztria, Németország, Lengyelország és Magyarország között.

Eddig az időpontig csak a román vas-

uti állomások és Danzig és Gdyna lengyel kikötő közti közvetlen tarifák maradtak érvényben, február 1-től kezdve pedig érvénybe lép a szénszállítmányokra vonatkozó lengyel-román közvetlen tarifa.

A március elsejétől kezdve alkalmazandó tarifákat csakis aranyvaluta alapján fogják kalkulálni.

Roosevelt döntött

59.6 százalékban állapították meg a dollár értékét

Az arany ára unciánként 36 dollár

Washington, február 2

Január hó végével megszületett az új amerikai valutatörvény, amelyet a törvényhozó szervek, heves vita után ugyan, de megszavaztak. A törvénynek tudvalevőleg két lényeges pontja van:

1. az állam minden aranyat a saját kezébe gyűjt össze,
2. az elnöknek jogában áll leértékelni a dollárt, nemcsak 60, hanem, szükség esetén, akár 50 százalékig.

Az amerikai pénzügyi szakértők nem titkolják aggodalmaikat, hogy az önkéntes és újabb „dollárhígítás” kellemetlen nemzetközi következményeket vonhat maga után.

Roosevelt elnök azonban makacsul megy tovább a maga útján. A törvény megszavazása után azonnal kihirdette a rendeletet, amely részletesen szabályozza az Egyesült Államokban található teljes, pénzverésre alkalmas arany mennyiség nacionalizálásának módjait.

Újabb jelentés szerint Roosevelt elnök már ki is bocsátotta dollárleértékelési rendeletét, amely szerint a dollár az előző törvény által megállapított értékének 59.6 százalékára száll le. Ugyanakkor megállapítja a rendelkezés az arany új árát is; finom unciánként 36 dollár. Ezt az aranyárat már alkalmazzák is az USA pénzverőjében és a New York-seattlei finomítóknak.

Ismét kisántant gazdasági értekezlet
Ezalkalommal Bukarestben tanácskoznak

Bukarest, február 2

Annakidején részletesen beszámoltunk a kisántant legutóbbi prágai gazdasági értekezletének határozatairól. Már akkor szó esett arról, hogy rövidesen újabb tanácskozásra ülnek össze a kisántant gazdasági szakértői, főleg azért, hogy a prágai értekezleten hozott határozatok gyakorlati alkalmazásának részleteit megvi-

tassák és ezirányban határozatokat is hozzanak.

Emlékeztet, hogy a prágai megbeszélés elhatározta a Románia, Csehszlovákia és Jugoszlávia közötti kereskedelmi forgalom gyors és messzemenő megélénkítését. Ilyen irányban egyes intézkedések már történtek is, a részletesebb gyakorlati program kidolgozása azonban a most tar-

1. A törvény kihirdetésétől számított 60 nap belül bárki, akinek tartozása a törvény rendelkezése alá esik, fizetheti adósságát bankbetétkönyvvel, vagy adóbónussal, amely bónók 1932. évi adófizetésre is alkalmasak e törvény rendelkezésénél fogva.
2. További 60 nap alatt úgy a magánosok, mint a bankok gondoskodnak követeléseik hipotékáris tétele iránt és két külön kimutatásba foglalják össze megmaradt adósaikat, a) városi, b) falusi adósok és e kimutatásokat megküldik a Creditul Urban, illetve Rural-nak.

3. A Creditul Rural, illetve Urban 60 nap alatt intézkedik a póltóállomány átvétele és a Cassa de Amortizare kötvényekkel leendő kifizetése iránt.
4. A bankok betéteseiknek és minden hitelezőiknek jogosultak fizetni a Cassa de Amortizare eme kötvényeivel.

5. A Creditul Urban és Rural minden megveszélhelyen a Bancanat mellett alosztályokat állítanak fel, követeléseiket közadók módjára hajtják fel a kibocsátott kötvények törlesztési terve és kamattételével azonos idő alatt és kamatok mellett.
6. A Creditul Rural és Urban által átvett minden tartozás és annak bármelyik esedékes részlete fizethető a Cassa de Amortizare kötvényekkel.

tandó ülés feladata.

Újabb híradás szerint véglegesen elhatározottak tekinthető, hogy az újabb gazdasági kisántant-értekezletet Bukarestben tartják, április hó közepe táján.

Ezentul különben rendszeressé teszik ezeket az összejöveteleket, három hónaponként mindig más és más kisántant-fővárosban, sorozatosan folyni fognak a tárgyalások.

A kisántant-államok vezetői ezzel is dokumentálni akarják, hogy a három ország gazdasági ügyeinek összhangba hozatala nem pusztán program és ohajtás marad, hanem erőiesen hozzá akarnak látni az érdekek összeegyeztetéséhez és a kölcsönös áruforgalom megnöveléséhez.

A cseh árubehozatal formái

Bukarest, február 2

Hivatalos közlemény szerint azok, akik Csehszlovákiából árat akarnak behozni, ezirányú kérvényeket a kereskedelmi és iparkamaráknál kapható kérvénymintákon kötelesek elkészíteni.

A kérvényeket ki kell egészíteni az 1932 és 1933-beli negyedévi behozatalra vonatkozó adatokkal s azután benyújtani az árubehozatal szabályozó hivatal igazgatóságánál Bukarestben, a B-dol Lascăr Catargiu 22 szám alatt, 1934 február 6-ig bezárólag.

A hivatal azután az összes benyújtott kérvényeket a Csehszlovákiával megkötött új kereskedelmi egyezmény keretében fogja elintézni.

Románia francia kivitelének mérlege

(Bukarest) A Románia külkereskedelméről szóló kimutatásokból kiderül, hogy 1933 év első 11 hónapjában Franciaországba irányuló kivitelünk az előző évi exporttal összehasonlítva a következőkép alakult:

Kivittünk 330.800 ezer francia frank értékű árut az 1932 évi 406.649 ezer franknyit kivittel szemben. A behozatal viszont 1933-ban 115.853 millió frankot tett ki, míg az 1932 évi behozatal értéke 129.511 ezer frankra rugott.

Mint látható, a kivitel és behozatal egyaránt csökkent, bár az export csökkenése abszolút számban és viszonylagosan számítva is jelentősebb, mint az import kisebbedése.

Rövid hat hónap leforgása alatt visszacsúszhatatlanul végre lenne hajtva a konverzió, el lenne indítva a maga útján feltartóztatatlannul.

Hangsúlyozom, hogy enélkül a konverzió nem lesz valódi konverzió s a megoldás, amit e helyébe kitalálnak, nem fogja megoldani az országnak gazdasági problémáit.

Hogyan osztályozza Göring a német menekülteket

Berlin, február 2.

Göring porosz miniszterelnök utasította a rendőrségeket, hogy tartsák nyilván mindazokat, akik Németország területét elhagyták a visszavándorlás ügyében végrehajtandó rendelkezések miatt. A porosz miniszterelnök rendelete szerint a külföldre emigrált németeket négy csoportba sorozzák. Ezek a csoportok a következők: 1. Közöséges bűnözők. 2. Nem német menekültek. 3. Marxista bűnözők. 4. Alapítanul elijesztett néptársak.

Valószínű, sőt egészen bizonyos, hogy a négy csoport tagjait visszavándorlás esetén a német hatóságok különböző szívélyességgel fogják fogadni.

Nem ez a pénztáros szökött meg, hanem a másik...

Arad, február 2.

Tegnap óriási izgalmat keltett az aradi iparostársadalomban az a kósza hír, hogy az iparosok temetkezési egyletének pénztárnoka megszökött volna a városból. Még egy ujság is beugrott a híresztelésnek és írt róla, mire aztán teljes lett a riadalom. A tényállás azonban hamarosan tisztázódott. Az iparosok pénztárnokának szökéséről szó sincs, ellenben tényleg kerekedett egy viszontbiztosító csoport, a gyári alkalmazottak és munkások temetkezési egyesületének Somlár nevű pénztárosa. A vizsgálat még csütörtökön délután megindult, most vizsgálják felül a pénztárt és a számadásokat s noha az egyesület részéről közlés még nem érkezett, a jelek azt mutatják, hogy nagy bajok vannak. Valószínű, hogy csunya dolgok fognak kiderülni és nagy botrány keletkezik az ügyből.

Miért tartóztatták le Marosvásárhelyen Moldovan Péter dr. szászrégeni ügyvédet

Marosvásárhely, február 2.

Beszámoltunk arról, hogy a marosvásárhelyi ügyészség rendelkezéseire letartóztatták Moldovan Péter dr. szászrégeni ügyvédet. A letartóztatás hátterére most derült világosság. A vizsgálóbíró a fiatal és közismert ügyvéd ellen 30 napos vizsgálati fogságot rendelt el, mert az a gyanú merült fel, hogy Moldovan dr. a marosvásárhelyi törvényszék mellett működő gyámhivataltól hamis okiratokkal nagyobb pénzüsségeket vett fel. Kiszivárgott hírek szerint az ügyvédnek a gyámhivatal tisztviselői között is volt bűntársa s most abban az irányban is kiterjesztették a vizsgálatot, hogy kik voltak azok. Lehet, hogy a napokban még újabb letartóztatások lesznek ebben az ügyben.

Kinos erkölcsbotrány ügyében nyomoz a budapesti rendőrség

Budapest, február 2.

A budapesti rendőrfőkapitányság detektívjei rendkívül kinos erkölcsbotrány szálainak kibogozására kaptak megbízást. A feljelentést több budapesti leányiskola igazgatója tette meg szinte egyidőben.

Az történet ugyanis, hogy a leányiskolák növendékeinek szülei véletlenül felfedezték, hogy a leányok iskolatáskájában és könyveiben szeméremstörtő fényképeket találtak. A kép hátulján pedig szöveg volt, amely arra szólította fel az olvasót, hogy vegyen részt egy társaság multságain s amennyiben hajlandó ott megjelenni, tűzzön Micky-egert a kalapjára. A felháborodott szülők azonban a kép eredetére vonatkozólag semmi közelebbi nem tudtak meg a megszeppent leányoktól. Ezeknek feltevése szerint valószínűleg a csúfolt pillanokban csempésztek könyveik közé az erkölcstelen felvételeket.

A rendőrfőkapitányság most széleskörű nyomozást indított.

Szombaton délután tartja első érdemleges ülését a parlament

Duca emlékének áldozott a képviselőház

Titulescu mégis elutazott Belgrádba

Bukarest, február 2.

A képviselőház délután 4 órakor megkezdődött első ülését, amelyen Bacalbasa Constantin, az ismert közíró elnököltnéül, az orvul meggyilkolt Duca G. Jon emlékének szentelték. Elfoglalta az elnöki széket, elsőnek Bacalbasa méltatta a néhai miniszterelnök élete-művét, majd Tatarescu miniszterelnök mondott nagy emlékbeszédet. Ezután Bratianu Dinu pártelnök szólalt fel a kormánypartjában, míg a lupisták részéről Hudita beszélt. Amikor Hudita után a szónoki emelvényre lépett Bratianu György is,

hogy szintén megemlékezzék Ducáról, számos többségi képviselő eltávozott a teremből. A kisebb pártok részéről Cuza, Goga, Bethlen György gróf, Vlad Dimitriu junianista, Argetoianu és Kräuter német képviselő hódoltak még a tragikus véget ért államférfi kegyeletének.

Tekintettel a pénteki hivatalos ünnepre, a parlament szombaton délután tartja első érdemleges ülését.

A szintén csütörtökön délutánra kitűzött többségi értekezletet pénteken délután tartják meg, a kormánypart állandó választmányának délelőtti ülése után, me-

lyen főképpen a konverzió vitás kérdéseivel foglalkoznak s megbeszélnek a parlamenti magatartást.

TITULESCU MÉGIS ELUTAZOTT BELGRÁDBA

Titulescu külügyminiszter, aki szerdán este Xeni, Vajda és Anghelescu nemzeti bankkormányzó után kétórás kihallgatáson volt az uralkodónál, csütörtökön este Tefik Rüşdy bej török külügyminiszterrel együtt, betegsége ellenére is, elutazott a szerb fővárosba, hogy részt vegyen a négyes találkozón és a balkáni egyezmény sorsáról való tárgyalásokon.

Eltűnt a szerencsés nyerő

Az 5 millió frankos főnyeremény tulajdonosát körözi a rendőrség

Páris, február 2.

A francia állami osztálysorsjáték igazgatósága rendkívül kinos helyzetbe került: A legutóbbi húzás alkalmával kihúzták az 5 millió frankos főnyereményt, de annak ellenére, hogy a húzás már hetekkel ezelőtt megtörtént, a nyertes a mai napig sem jelentkezett.

Az osztálysorsjáték igazgatósága nyomozást rendelt el a szerencsés nyerő leleplezésére, de eddig csak annyit tudtak megállapítani, hogy a nyerőszámot Raubaixben adták el. A boldog embert, akinek egyáltalában nem sürgős az 5 millió frankosca, országszerte „körözik”.

Elkábitotta, aztán kifosztotta pénzes vendégét a nagyváradi korcsmárosné

Nagyvárad, február 2.

A nagyváradi törvényszék fogházába egyszerre négy nő került be igen érdekes előzmények után.

Kádár Sándor nagyváradi postás szerdán este bement a Lovásártéren álló Szelezsán-féle vendéglőbe. Alaposan a pohár fenekére nézett valahol s a Szelezsán-féle vendéglőben már csak egy forró feketét kért. Ittas fővel azonnal fizetett. Egy 500 lejes bankjegyet vett ki tárcájából, amelyben egyébként 6 ezer 500 lej volt s Szelezsánné már akkor elhatározta, hogy a részeg embertől a pénzt elszedi. A feketét gyorsan megpriccelte jó, erős rummal s attól a szerencsétlen postás úgy elszédült, hogy azt sem tudta, földön van-e vagy égben.

Csütörtökön kora reggel a vendéglő közelében az uttest árkában találták meg. Szomorú volt az ébredés a mámoros éjszaka után, mert Kádár zsebe üres volt s akárhogy is kutatta, kereste, sehol sem találta 6 ezer 500 lejt tartalmazó pénztárcáját.

Azonnal a rendőrséghez fordult s rövid nyomozás után Szelezsán Flóriánét, Juhász Erzsit, Bernát Teréziát és Bán Lázárnét már kísérték is az ügyészségre. Szelezsánné ugyan tagadta, hogy az elvesztett pénzhöz köze volna, a másik három nő azonban bevallotta a következőket:

A tökrészeg Kádár elejtette jól kibélt pénztárcáját s azt Szelezsánné azonnal meg is kaparintotta, a magával tehetetlen postást pedig háromuk segítségével kicipelte a ház elé, az árokba. Szelezsánnét és három bűntársát az ügyészség vizsgálati fogságba helyezte.

Sorra tiltakoznak a városok az erdélyi kereskedelmi és iparkamarák megszüntetése ellen

Marosvásárhely, február 2.

A megszüntetésre ítélt marosvásárhelyi kamara megmentése érdekében a liberális-párt marosvásárhelyi és marosmegyei tagozata ülést tartott, amelyen Márk Miklós dr., a kamara ügyésze, ismertette a kamara helyzetét. A pártvezetőség elhatározta, hogy a kamara érdekében közben jár Bukarestben és támogatja a négy székely megye küldöttségét, amely vasárnap utazik a fővárosba és kér kihallgatást Tatarescu miniszterelnöktől és Sassu kereskedelemügyi minisztertől. A küldöttséget elkíséri Marosmegye parlamenti képviselői is.

NAGYVÁRAD IS MEGMOZDULT

Az a törvénytervezet, amely az ország 48 kereskedelmi és iparkamarájának számát 48-ról 12-re csökkenti, a nagyváradi iparkamarát is halálra ítélte.

Csütörtökön délelőtt Papoudoff Theodor, a nagyváradi kamara elnöke a kamara tagjait rendkívüli közgyűlésre hívta össze s kijelentette, hogy a rendkívüli közgyűlés tiltakozás akar lenni a kormány tervei ellen. Nagyon szerencsétlen ötlet — mondotta — ha a kamarákat a történelmi tartományok szerint akarják felállítani, nem pedig a kereskedelmi élet szükségességeinek megfelelően. De ha még így is van, a kormány teljesen figyelmen kívül hagyta a történelmi múlt. Körösvidéket, amelynek Nagyvárad természetes központja s 5 vármegye, 2 mil-

lió embert s 25 ezer kisiparost foglal magába közvetve. Kijelentette, hogy a kamara tiltakozó memorandumát a megye parlamenti képviselői és szenátorai juttatják el Bukarestben az illetékes helyekre.

Utána Niste Jakab, az értéktőzsde elnöke szólalt fel s kifejtette, hogy a Kamara megszüntetésével a tőzsde is veszélyben van. Kérte az elnökséget, hogy járjon közbe a kormánynál a gazdasági élet követelményeivel éles ellentétben álló terv visszavonása érdekében.

ARAD FOLYTATJA A HARCOT

Arad társadalmának akciója az ipar- és kereskedelmi kamara megmentése érdekében folyik tovább. Tegnap a kamara szekciói külön tartottak népes nagygyűléseket, amelyek szövegű hangulatos felszólalások hangzottak el a régi és nélkülözhetetlen aradi kamarát eltörölni akaró terv ellen. Még olyan felszólalás is elhangzott, hogy ez az eljárás az alkotmánnyal áll ellentétben.

Számos éles kifakadás után küldöttséget választottak, amely Bukarestbe utazik és az illetékes helyeken kér orvoslást. A küldöttség tagjai a következők: Mateescu kamarai elnök, Adler Andor nagykereskedő, Neumann Károly báró, gyáros, Andrányi Lajos báró, gyáros, Schapira Emanuel igazgató, Domán Sándor kereskedő, Serbanescu, az Astra fő-tisztviselője.

Bulgária és a Balkán-egyezmény

Athén, február 2.

A görög kormány külügyi bizottságának tegnapi ülésén Csaldarisz miniszterelnök bejelentette, hogy Bulgária végleg visszautasította a Balkán-egyezményhez való csatlakozást. A további tárgyalások során nagy fel-tűnést keltett Venizelosz, a nagynevű ősz görög politikus véleménye, aki személyesen ugyan nem szólalt fel, hanem írásban küldte el véleményét.

A felolvasott levél szerint a Balkán-egyezmény csak akkor biztosíthatja a Balkán békéjét, ha ahhoz tényleg az összes balkáni államok hozzájárulnak. Különben az egész nem egyéb a kisantant-blokk függelékénél.

Leégett Máramaroszigeten a Fried-féle harisnyagyár

Máramarosziget, február 2.

Veszedelemes tűz pusztított a csütörtökre virradó éjjel Máramaroszigeten. Este 11 óra tájban tűz ütött ki Fried Dezső és Fried Oszkár harisnyagyárában, amely a Vasut-utcában van. A lángok olyan gyorsan elborították a gyárpépületet, hogy a tűzoltóság, amelynek munkáját egyébként a vízhiány is nagyban akadályozta, nem tudta megmenteni a gyárhelyiség gépeit és áruval teli nagy raktárát.

A tűz okozta kár több százezer lejre rug. A gyár biztosítva volt a Britannia-Nacionála és a Fonciéra biztosítótársaságoknál. A tűz okának kivizsgálására ki-szállt a rendőri bizottság, megállapításainak eredménye azonban még ismeretlen.

Súlyosabb

A LEZUHANT OROSZ SZTRATOSZFÉRAREPULÓK

felismerhetetlenségig összezuzott holttestét tegnap átszállították a gondola megtalálásának színhelyéről Moszkvába. Temetésük olyan gyászpompával vög végbemenni, amilyenben csak a Szovjet legnagyobb vezéreinek lehet részük.

A DALADIER-KORMÁNY HELYZETE

az újabb jelentések szerint is meglehetősen bizonytalan. Már olyan ellenőrizhetetlen hírek is elterjedtek, hogy Daladier, látva a fagyos hangulatot, diktatórikus módon igyekszik kormányozni. A közvéleményt különösen az izgatja, hogy a Stavisky-ügyben kompromittált személyek, köztük például az igen népszerűtlen Chiappe párisi rendőrfőnök, még mindig helyükön vannak.

A Stavisky-botránnal egyidejűleg, talán éppen annak hatása alatt, nagyobb szociális megmozdulások is fenyegetnek. Az ország északi ipari vidékén szövőipari sztrájk készül, míg Párisban a benzindíj emelése miatt bérautósztrájk van kitörőben.

